Phil Bosmans

Cuvinte pentru a fi om

Phil Bosmans

Cuvinte pentru a fi om

=Ex meis libris=

Ciprian Harga 1997

traducere din limba germană de
Eugenia Harapcea

EARCB 1994
EDITURA ARHIEPISCOPIEI ROMANO-CATOLICE BUCUREȘTI

Selecţia textelor şi cuvîntul înainte: Ulrich Schütz.
Textele acestei culegeri au fost alese din manuscrise nepublicate, respectiv din ediţiile în limba germană a cărţilor lui Phil Bosmans apărute în editura Herder: "Nu uita bucuria" (1976), "Flori ale fericirii trebuie să plantezi tu însuţi" (1978), "Iubirea face zilnic minuni" (1980), "Da vieţii" (1983).
Desene: Willy Kretzer

Toate drepturile ediţiei germane rezervate
©Editura Herder Freiburg im Breisgau 1986
ISBN 3-451-20688-9

Cuvînt înainte

Mulţi oameni au găsit în cărţile lui Phil Bosmans ceva de care oricine are nevoie pentru viaţă: o rază de bucurie, o floare a fericirii, drumul spre o oază a iubirii. În repetate rînduri a fost exprimată dorinţa ca pe lîngă ediţiile în format mare, cu imagini multe, să fie editată o culegere practică a celor mai importante şi frumoase cuvinte, care să fie la îndemînă şi să poată fi luată peste tot. Acestei dorinţe îi corespunde selecţia de faţă; ea nu se limitează numai la textele deja publicate, ci la textele dinainte s-au adăugat multe altele noi.

O asemenea carte nu poate fi citită ca un roman, pe nerăsuflate de la un cap la altul. Cu fiecare din cele peste 200 de texte ale acestei culegeri este ca şi cu vitaminele: orice supradozare ar fi fără rost. Astfel, şi aceste "vitamine ale inimii", acţionează pe deplin numai dacă se iau pe îndelete şi în porţii mici.

Ceea ce este aşternut aici pe hîrtie are în viaţă o istorie lungă. Se leagă de "Uniunea fără nume" (*Bond zonder Naam*, St. Jacobsmarkt 39, B - 2000 Antwerpen) existentă în Belgia din 1959, o mişcare deschisă, supraconfesională şi suprapolitică, din

care fac parte circa 260.000 de oameni şi al cărei iniţiator şi inspirator este preotul călugăr Phil Bosmans. Este o mişcare pentru mai multă omenie în lumea modernă, pentru mai multă inimă în convieţuirea dintre oameni. O scrisoare circulară lunară, însoţită de afişe, militează pentru o schimbare a atitudinii existenţiale, pentru un nou stil de viaţă, o cultură a inimii. La acestea se adaugă acţiuni concrete pentru cei defavorizaţi şi închişi, precum şi iniţiative cum ar fi "Hotel MIN" (hotel pentru oameni în nevoie) în Antwerpen, ateliere pentru handicapaţi, o casă pentru femei, locuri pentru ţigani.

Ce spune Phil Bosmans nu este gîndit în birou, ci s-a dezvoltat ca experienţă din întîlnirea cu nenumăraţi oameni şi mai ales cu oameni aflaţi în nevoi, cu oameni nefericiţi, suferinzi, disperaţi. Şi astfel, neobişnuita extindere a efectelor traducerilor cărţilor sale în multe limbi, răspîndite în tiraje mari, nu este întîmplătoare. Fie ca şi această culegere practică de "Cuvinte pentru a fi om" să ajute pe fiecare să păşească în viaţa de fiecare zi cu mai multă bucurie. Căci – cum spune Phil Bosmans – zile bune şi frumoase vin mereu, dacă avem în buzunar cheia pentru aceasta.

I

Omule, mi-eşti drag

Caută în fiecare chip omul

Să vezi cu plăcere oameni, înseamnă: în zilele cu bucurie să fii vesel cu ei şi bine dispus, iar în ceasul încercării să le întinzi o mînă de ajutor şi să ai inimă să îi alini.
Să te uiţi cu plăcere la oameni, înseamnă: să nu cauţi automulţumirea, ci să-ţi deschizi inima şi să faci altora loc în ea, să priveşti cu ochi curaţi şi cu inimă curată.

Văd cu plăcere oameni —
acesta este hobby-ul meu!

Oamenii mă fascinează din ce în ce mai mult. În fiecare zi, oamenii sînt o aventură cînd într-adevăr intri în relaţie cu ei. Nu poţi decît să te miri, nu numai pentru ce se poate vedea şi atinge, ci în mod special de misterul care se apropie de tine prin trupul celuilalt, dar care totuşi rămîne îndepărtat, de neatins.
Există oameni care aleargă pe lîngă celălalt de parcă ar fi atraşi de o putere misterioasă, care nu le dă pace. Oameni cu priviri întrebătoare,

cu feţe încordate. Oameni care suferă. Oameni care sînt deznădăjduiţi, amărîţi în adîncul sufletului. Oameni care nu mai sînt în stare să simtă bucurie pentru ceva. Eu nu-i înţeleg şi totuşi îmi sînt dragi. Oameni care au nevoie de mine şi oameni de care am eu nevoie, de care nu mă pot lipsi.
Şi apoi mai există şi oamenii a căror bucurie te molipseşte, care-ţi dau o idee bună, care te ajută mai departe. Oameni care te văd cu plăcere. Oamenii mulţi, buni şi simpli, cu o mare bogăţie ascunsă în inimile lor. A fi printre oameni înseamnă de multe ori o adevărată sărbătoare.

Dacă ai intenţii bune cu mine,
atunci voi deveni mai bun.

Nimeni nu este atît de rău ca în cele mai rele clipe ale sale. Nimeni nu este atît de bun ca în cele mai bune momente ale sale. Oamenii sînt repede judecaţi toată viaţa pentru un pas greşit pe care l-au făcut. De cele mai multe ori oamenii sînt bătuţi în cuie după o acţiune sau o

atitudine greşită. Şi totuşi: o însuşire rea încă nu înseamnă un om rău. O zi proastă încă nu înseamnă o viaţă rea.

Dacă gîndesc rău, voi săvîrşi răul. Dacă îi consider răi pe oameni, nu vor deveni mai buni. Dacă gîndesc bine despre altul, îi dau de înţeles: nu-mi eşti indiferent. Nu mă laşi rece. Tu însemni ceva pentru mine. Meriţi să îmi dau osteneala pentru tine. Trebuie să-mi fii drag.

Totul devine iarăşi bun cu oameni buni.
Un om bun este un har pentru această lume.
Tu eşti un om bun!

Omule, tu nu eşti făcut pentru industrie şi producţie, pentru cont în bancă şi consum. Tu eşti făcut pentru a fi om. Eşti creat pentru lumină, pentru bucurie, pentru a rîde şi a cînta, pentru a trăi în iubire şi pentru fericirea oamenilor din jurul tău.
Omule, tu eşti creat după chipul unui Dumnezeu care este Iubire. Cu mîini pentru a da, cu inimă pentru a iubi şi cu două braţe care sînt

exact atît de lungi cît să îmbrăţişezi pe altul.

Eu cred în binele din om aşa cum cred în primăvară cînd văd mugurii înflorind.

Îngeri sînt oameni care lasă să treacă lumina prin ei. Unde sînt ei, totul este clar şi luminos. Îngeri sînt oameni plini de viaţă, care readuc la viaţă tot ce este mort. Îngeri sînt oameni care aduc cu ei o bucată de fericire din paradis. Crede-mă: îngeri sînt fiinţe din carne şi oase care în mod nevăzut menţin lumea în echilibru. În adîncul lor, se simte ceva din misterul unei bunătăţi infinite care vrea să pătrundă totul pentru a ajunge la oameni. În ei devine palpabilă o iubire care vrea să te îmbrăţişeze.
Ai o problemă. Nu te descurci. Şi, ca printr-o antenă invizibilă, cineva primeşte o inspiraţie, un fel de comandă, să se apropie de tine şi să te ajute, să-ţi dea sfatul salvator sau un cuvînt de înţelegere, de alinare. "Eşti un înger" îi spui atunci. O spui unui bărbat, unei femei, unui băiat sau unei fete. Sexul şi vîrsta nu au nici un fel de importanţă. Vine la tine ceva bun, ceva

minunat. Viaţa se luminează, suferinţa dispare. Dar îngerii nu vin la comandă. Uneori apar cu totul pe neaşteptate. Uneori sînt aici, şi abia sînt observaţi; îţi arată drumul şi apoi dispar iarăşi. Am întîlnit deja mulţi îngeri. Uneori se opreau în mijlocul străzii, ieşeau din mulţime, întindeau mîna, rezolvau o problemă şi apoi dispăreau iarăşi în tumultul străzii. În mijlocul mulţimii, anonimi, fără a aştepta o mulţumire. Există încă îngeri în această lume. Dar sînt prea puţini, de aceea domneşte atît întuneric şi mizerie. Dumnezeu caută azi îngeri printre oameni. Dar aşa de mulţi oameni nu-l mai văd, nu-l mai aud! Antena lor este defectă sau ruptă. Ei nu mai captează nimic şi nici nu mai transmit nimic.

Vino, fii un înger! În jurul tău sînt destui oameni pentru care poţi să fii un înger.

Dumnezeu a dat fiecărui om ceva
cu care-i poate face pe alţii fericiţi.

Merg pe stradă şi nu văd oameni de stînga, oameni de dreapta. Ci numai oameni. Mă

înghesui în autobuz, în tramvai sau tren şi nu văd nici un om de stînga, nu văd nici un om de dreapta, ci numai oameni. Oameni care se grăbesc.

Merg la spital şi nu văd nici un om de stînga, nici un om de dreapta, ci numai oameni. Oameni bolnavi, care au dureri.

De ce să fie împărţiţi oamenii? De ce să li se lipească etichete? De ce să fie vopsiţi cu o culoare? De ce să fie catalogaţi în buni şi în răi, în galbeni şi roşii, în oameni de stînga şi de dreapta? De ce?

Oamenii să-ţi fie dragi aşa cum sînt ei.
Căci alţii nu există.

A trăi, înseamnă a trăi cu alţii! A trăi cu alţii, înseamnă: trebuie să împart totul cu ei. Nu trebuie să li se producă vreo suferinţă prin mine. Trebuie să-i accept aşa cum sînt, trebuie să-i respect, trebuie să-i iubesc.

Fără ceilalţi, viaţa, iubirea, fericirea sînt o utopie! Sîntem legaţi între noi prin mii de fire. O viaţă depinde de alta, nici o viaţă nu se

dezvoltă fără ceilalţi.
Pot să mă desfăşor prin ei, prin ceilalţi. Nu am nevoie de ei numai pentru că ei înseamnă aşa de mult pentru mine. Am nevoie de ei şi pentru că eu pot să fac aşa de mult pentru ei.
Am ochi pentru a-i descoperi pe ceilalţi; urechi — pentru a-i auzi; picioare — pentru a merge la ei; mîini — pentru a le întinde către ei şi o inimă pentru a-i iubi.

"Omule, mi-eşti drag" — spune-o mai departe în cuvinte sau fără cuvinte. Spune-o cu un zîmbet, cu un gest de împăcare, cu o strîngere de mînă, cu un cuvînt de apreciere, cu o îmbrăţişare, cu un sărut, cu o stea în ochii tăi. Spune-o mai departe în mii de mici atenţii, din nou în fiecare zi: "Îmi eşti aşa de drag".

Numai un om fericit
poate să-i facă pe alţii fericiţi.

Ochii mei sînt pentru lumina razelor de soare, pentru verdele primăverii, pentru albul zăpezii, pentru cenuşiul norilor şi pentru albastrul ceru-

lui, pentru stelele nopţii şi pentru miracolul de necrezut că există atîţia oameni minunaţi în jurul meu.
Am gură pentru vorbă, pentru un cuvînt bun pe care îl aşteaptă altul. Am buze pentru un sărut şi mîini pentru a mîngîia, pentru a da o pîine şi alinare unui sărac. Iar picioare am, pentru a merge pe drumul către aproapele. Am inimă pentru iubire, pentru căldură, pentru cei care trăiesc în singurătate şi frig.
Totul îşi are rostul său. Atunci de ce nu sînt fericit? Sînt ochii mei închişi? Este gura mea amară? Sînt mîinile mele cîngi fără inimă? Sau mi s-a uscat inima?
Nu ştiu oare că sînt făcut pentru bucurie?

O faţă veselă — şi deja rîde soarele.

Cum se face că unii oameni pot să privească acru soarele şi că alţii pot să fluiere prin ploaie? Cum se face că unii oameni văd mereu greşeli şi toate pe dos de îndată ce deschid ochii? Se întîmplă, pentru că ei se gîndesc pe dos la sensul vieţii şi al lucrurilor.

Ei au nevoie de Dumnezeu. Nu de o fiinţă fantomatică, fără chip, ci de un prieten căruia pot să se destăinuie, un Tată către care să îşi ridice privirea. Nu de o închipuire moartă a fanteziei, undeva departe, ci de Cel viu, unicul, aici, foarte aproape. Într-o relaţie profundă cu Dumnezeu, oamenii capătă alţi ochi pentru lucruri şi, în fiecare dimineaţă, o inimă nouă.

Un om nu poate trăi pe pămînt dacă nu are o bucată de cer în mintea sau în inima sa.

Unde apar copiii, totul dobîndeşte o faţă proaspătă, firească, plină de culoare, căldură, viaţă. Oamenii mari nu pricep nimic din aceasta. Aşa sînt ei. Vorbesc despre cîştig, îşi fac mereu griji pentru bani. "De aceea copiii trebuie să aibă multă răbdare cu cei mari", spune Micul Prinţ.

Cine se bucură de un copil,
se bucură de viaţă.

În mulţi oameni bătrîni zac comori ascunse. Tu

trebuie să le descoperi. Fă-ţi timp pentru oamenii bătrîni! Se vorbeşte prea mult despre ei, despre pensia lor, despre locuinţa lor, despre micile sau marile lor necazuri, dar se vorbeşte prea puţin cu ei.

Ascultă mai ales pe acei oameni în vîrstă, care încă nu au fost atinşi de stilul inuman de viaţă al marilor oraşe, oameni de la ţară. Te vei minuna de înţelepciunea lor de viaţă, de umorul lor, de filosofia lor, de siguranţa lor, de liniştea lor, de pacea inimii lor.

În fiecare om există o singurătate profundă. El este unic, dar şi singur. Nu poate intra în pielea altuia. Niciodată nu gîndeşte şi nu simte exact ca un altul. Chiar şi în relaţiile cele mai apropiate rămîne o distanţă dureroasă. Se poate face o punte peste această distanţă chinuitoare numai prin spiritul de iubire. Singurătatea devine suportabilă cînd spiritul tău caută contactul cu ceilalţi. Fără o legătură spirituală, eşti complet singur în căsnicia ta, în familia ta, printre oamenii din magazinele supraaglomerate şi pe străzile pline. Dar, dacă

ştii că undeva, cineva se gîndeşte la tine, nu mai eşti izolat.

A fi om, a fi un om bun —
este cel mai important în lume.

Oamenii trăiesc din ce în ce mai mult, dar nu întotdeauna mai fericiţi. Întîi muncesc pentru a trăi, iar în final muncesc şi uită să trăiască. Ei continuă să creadă că fericirea omului constă în a munci mult şi a cîştiga mult, a avea multă comoditate şi mult timp liber, a mînca bine şi a trăi mult. Cum poate să existe atîta prostie într-o vreme cînd este atîta ştiinţă! Împotriveşte-te acestora! Tu nu eşti o maşină construită pentru anumite scopuri. Tu eşti mai mult decît activitatea ta, mai mult decît postul tău, profesia ta, munca ta. Tu eşti în primul rînd om, eşti aici pentru a trăi, pentru a rîde, pentru a iubi. A fi un om bun - este singurul lucru cu adevărat important pe lumea aceasta.

Dacă ai obosit să alergi după stele pentru a aduce ceva lumină oamenilor în noapte, atunci aşază-te în linişte şi ascultă izvorul. Dacă

pătrunzi suficient de adînc în miezul lucrurilor, atunci ţi se deschid ochii pentru a vedea lucruri invizibile şi urechile pentru a auzi ceea ce nu se aude.

Există cineva
care ţine infinit de mult la mine.

Pretutindeni unde oamenii iubesc, Dumnezeu lucrează, Dumnezeu este prezent. Cine trăieşte în iubire, indiferent că e credincios sau necredincios, trăieşte - conştient sau nu - în cîmpul magnetic al unui Dumnezeu care este iubire.

Mă simt iubit pînă în vîrful unghiilor. Aş vrea să mulţumesc. Mă inundă recunoştinţa, dar spune-mi cui trebuie să-i mulţumesc. Nici unui preşedinte sau general, nici unui profesor sau tehnocrat. Un Dumnezeu vrea să îi mulţumesc. Un Dumnezeu bun vrea să îi mulţumesc. Cu mii de mîini mă mîngîie. Cu mii de buze mă sărută. Cu mii de roade mă hrăneşte. Pe mii de aripi mă poartă. El este Dumnezeul meu. La El sînt acasă, sînt la adăpost. El ţine infinit de mult la mine.

II

Ia-ţi timp pentru a fi fericit

Tu eşti o minune care trăieşte pe acest pămînt. Eşti unic în felul tău, eşti de neconfundat. De ce nu te minunezi, de ce nu te bucuri de tine însuţi şi de toţi ceilalţi din jurul tău? Este oare de la sine înţeles că trăieşti, că primeşti timp pentru a cînta şi a dansa, timp pentru a fi fericit?

De ce să pierzi timp cu goana după bani? De ce să-ţi faci atîtea griji pentru ce va fi mîine sau poimîine? De ce să ne certăm, să ne plictisim unii pe alţii, de ce să ne consumăm inutil energiile şi de ce să dormim, cînd soarele străluceşte?

Ia-ţi timp pentru a fi fericit.
Timpul nu este o autostradă între leagăn
şi mormînt, ci un loc de parcare sub soare.

Astăzi este ziua pentru a fi fericit. Nu-ţi este dată nici o altă zi în afară de aceasta pentru a fi vesel şi mulţumit. Dacă nu trăieşti astăzi, ai pierdut ziua.

Nu-ţi întuneca spiritul cu frică şi griji pentru mîine. Nu-ţi îngreuna inima cu toată mizeria de

ieri. Trăieşte astăzi! Poţi liniştit să te gîndeşti la binele zilei de ieri. Dar nu te pierde în ieri sau în mîine. Ieri a trecut deja. Mîine - urmează să vină. Astăzi este singura zi pe care o ai în mînă. Fă din ea cea mai bună zi a ta!

Omule, tot trecutul tău îl porţi deja în spate şi vrei să te mai încarci şi cu tot viitorul tău? Ar fi mult prea mult. Tu primeşti viaţa ca s-o trăieşti în porţii de cîte 24 de ore. Atunci de ce vrei totul deodată? Nu eşti făcut pentru aceasta. Te-ar termina.

Nu uita: fiecare zi îţi este dată ca o veşnicie pentru a fi fericit.

Fii o dată atent cum te trezeşti dimineaţa. Încă nu eşti cu totul stăpîn pe tine. Faci un efort pentru a deschide ochii. Încearcă o dată să descoperi ce se petrece în tine în primele clipe conştiente ale zilei: găseşti că e minunat să te trezeşti? Trăieşti cu plăcere această zi? Ai chef să o începi? Sau simţi că asupra ta vine o povară apăsătoare?

În această clipă necontrolată poţi să descoperi dacă eşti fericit. Nu este vorba despre banalul "îmi merge bine" sau "nu-mi merge prea bine". Fericirea este mai profundă. Poţi tu să spui un "da" cinstit soţului tău, soţiei tale, copiilor tăi, oamenilor pe care îi întîlneşti, cu care conviețuieşti? Te bucuri de ziua care este irevocabilă în faţa ta? Sau, în taină, ai capitulat deja şi te scoli plin de silă, cu picioarele amorţite?
Dar fii cinstit. Nu da răspunsul prea repede. Nu-ţi machia conştiinţa după cum ai vrea tu să apară pe scena ta. Merită osteneala să te surprinzi dacă eşti sau nu fericit. Şi dacă nu eşti, întreabă-te: de ce? Nu există nici un om pe lume, în afară de tine, care ar putea să schimbe ceva în acestă clipă. Pentru că nu există nimeni care ar putea să trăiască în locul tău această zi.

Acceptă fiecare zi ca pe un har,
ca pe un cadou. Nu te scula tîrziu dimineaţa,
uită-te în oglindă, zîmbeşte-ţi şi spune-ţi:
bună dimineaţa. Faci deja un exerciţiu,

apoi poţi să o spui şi altora.

Ziua de ieri, toate zilele şi anii dinainte au trecut, sînt înmormîntaţi în timp. Nu mai poţi schimba nimic în ei.
Au existat cioburi? Nu le căra după tine! Căci ele te rănesc zi de zi, iar în final nu mai poţi trăi. Există cioburi de care poţi să scapi dacă le aşezi în mîna lui Dumnezeu.
Există cioburi pe care le poţi repara, dacă ierţi din inimă. Şi există cioburi pe care, cu toată iubirea, nu le poţi repara. Pe acestea trebuie să le laşi.

Nu începe ziua de azi cu cioburile de ieri!

Un om fericit aduce binecuvîntare, un om nefericit produce griji. Un om fericit nu este periculos. El a aflat că fericirea constă din mai multe părţi şi că întotdeauna o parte este prea scurtă. Dar el nu-şi fixează privirea asupra ei, ci se bucură de ceea ce are.
Un om fericit nu se îndrăgosteşte de propriile probleme. El însuşi face ceva şi nu aşteaptă

totul de la alţii. El nu gîndeşte că fericirea este ca lozul cîştigător la loterie, ci ştie că fericirea este ca o umbră care te urmează, atunci cînd nu te gîndeşti la ea, este ca un ecou care răspunde la darul tău propriu.

Poate caut fericirea mult prea departe.
Este ca şi cu ochelarii. Nu-i văd,
şi ei se află pe ochi. Aşa de aproape.

Dacă vrem să fim fericiţi, trebuie să plătim un preţ pentru aceasta. Preţul fericirii noastre: să ne dăruim pe noi înşine, nici mai mult, nici mai puţin.
A se dărui pe sine nu se poate face din fanatism sau din ambiţia de a se impune, nici ca obligaţie apăsătoare sau ca jertfă crispată. Se poate face numai liber, cu veselie şi din iubire. Şi atunci fericirea mea este aici: ca umbra iubirii mele.

Fericit este omul care nu aleargă
după fericire ca după un fluture,
ci este recunoscător
pentru ce îi este dat.

Zile proaste: ştii tu ce înseamnă aceasta. Zile în care totul iese pe dos, în care vezi totul în negru. Şi ce este mai rău: gîndeşti că aşa va rămîne. Zilele proaste durează atît de mult! Sînt cele mai lungi zile.

Fiecare om are zile proaste. Ce poţi să faci atunci? În zilele proaste trebuie să ai răbdare, multă răbdare. Răbdarea este o virtute mare şi e nevoie de toată viaţa ca să o deprinzi. Astăzi totul trebuie să meargă aşa de repede. Toate dorinţele trebuie imediat îndeplinite. Cu o apăsare pe buton! Dar viaţa nu este o maşină care produce numai zile bune.

Există zile bune şi rele. Zilele bune trec. Ştii aceasta şi ţi se pare îngrozitor. Dar şi zilele proaste trec! De ce nu te gîndeşti la aceasta şi de ce nu te consolează?

Din cînd în cînd trebuie să înveţi
să zbori orbeşte, ca piloţii prin ceaţă.
Lasă-te cu încredere călăuzit de altul.
Ai răbdare multă — chiar şi cu tine însuţi!

Cînd eşti obosit şi supărat, cînd nu te înţelegi

cu cei din jurul tău şi cînd nu mai ştii încotro s-o apuci, cînd te simţi profund nefericit, atunci gîndeşte-te la zilele frumoase, cînd rîdeai fără griji şi cînd erai prietenos cu toţi.

Nu uita zilele frumoase! Cînd totul pare întunecat, cînd amărăciunea îţi copleşeşte inima, cînd orice speranţă dispare, atunci caută în amintirile tale zilele frumoase, zilele în care erai plin de bucurie şi încrezător, zilele în care totul era bine. Nu uita zilele frumoase! Dacă le uiţi, atunci ele nu se mai întorc niciodată.

Umorul şi răbdarea sînt cămilele
care străbat orice deşert.

Rîsul este sănătos. O spunem cu uşurinţă, dar ne ocupăm mult prea puţin de această latură a sănătăţii noastre. Cel mai bun termometru pentru sănătatea fiecăruia în parte, precum şi al comunităţii, este bucuria. Umorul nu este orb în faţa propriilor slăbiciuni, iar faţă de slăbiciunile celorlalţi este tolerant. Singurele lucruri din viaţa noastră pe care de cele mai multe ori nu le luăm în serios sînt bucuria şi umorul.

Cine vede totul în negru, pentru acela soarele apune... dimineaţa!

În fiecare zi să punem punct, să întoarcem pagina şi să începem din nou. Dacă nu punem punct, ne împotmolim de tot. Să predăm în fiecare seară pagina noastră aşa cum este. Să o punem în mîinile unui Tată, apoi mîine putem să începem din nou.

Trăieşte fiecare zi nouă!

Tu eşti nou cînd te minunezi că în fiecare dimineaţă este lumină, cînd eşti fericit pentru că ochii tăi văd, mîinile tale simt, inima ta bate.

Eşti nou cînd ştii că trăieşti, cînd te gîndeşti că astăzi începe prima zi a restului vieţii tale.

Eşti nou cînd te uiţi cu o privire curată la oameni şi la lucruri, cînd mai poţi să rîzi, cînd mai poţi să te bucuri de florile simple, mici, de pe calea vieţii tale.

Acceptă ce îţi oferă această zi: lumina acestei zile, aerul şi viaţa, rîsul acestei zile, plînsul şi jocul, minunea acestei zile.

III

Nu averea îmbogăţeşte, ci bucuria

Nu trebuie să posed ceva ca să mă bucur de toate. Există atît de multe, cînd privesc la lucrurile mărunte, la oamenii simpli. Există atîtea surprize şi atîtea minuni, pe care le descopăr cu ochii deschişi sau cu ochii închişi. În toate lucrurile există amintiri ale paradisului pierdut.

Dacă poţi să te bucuri de o floare, de un zîmbet, de joaca unui copil, atunci eşti mai bogat şi mai fericit decît un milionar care are tot ce poate visa şi care totuşi nu se mai bucură de nimic, deoarece propria lui bogăţie l-a pus în lanţuri. Nu averea îmbogăţeşte, ci bucuria.

Fericirea nu vine niciodată prin cec sau în cont. Poţi să cumperi distracţie sau să plăteşti organizarea timpului liber, dar o inimă mulţumită, liberă, care dăruieşte bucuria pentru tot ce are nu poţi să cumperi, niciodată şi nicăieri. Este de nepreţuit!
Marea dogmă a reclamei: cu bani poţi să-ţi cumperi totul! Cu bani poţi să-ţi cumperi o

casă frumoasă, dar nu căldură şi sociabilitate. Cu bani poţi să-ţi cumperi un pat moale, dar nu somn. Cu bani poţi să-ţi cumperi relaţii, dar nu prietenie. Cu bani ţi se deschide orice uşă, numai uşa inimii nu.

Fericirea nu poţi să o cumperi,
iubirea este numai pe gratis.

Lucrurile esenţiale din viaţă sînt pe gratis. Ele îţi sînt date pe gratis:
Sînul mamei tale. Al unei mame care cîntă. Soarele şi prietenia. Un loc la masă şi o îmbrăţişare din inimă. Lumina primăverii. Rîsul unui copil. Cîntecul unei păsări. Susurul izvorului. Seva pomilor. Valurile mării. Ziua şi noaptea. Liniştea şi tăcerea. Ziua a şaptea. Viaţa şi moartea. Existenţa ca om pe pămînt.

Ascultă ciocîrlia cum cîntă în văzduh. De ce?
Pentru că nu trebuie să plătească chirie!
Priveşte cerul şi cîntă
pentru că soarele îţi străluceşte pe gratis.

Unchiul meu a văzut numai o mică parte a lumii. El avea numai soţie şi o casă. În fiecare zi, a muncit cu mîinile şi toţi oamenii erau bineveniţi la masa lui şi în inima lui. Cînd a împlinit 80 de ani, era încă la fel de domic de viaţă ca unul de 20 de ani. El mi-a dat credinţa în viaţa veşnică. Mă gîndeam: dacă toţi oamenii ar fi mulţumiţi cu atît de puţin, ar fi de toate pentru toţi.

Mai mult decît de bani, ai nevoie de dragoste. Iubirea este puterea de cumpărare a fericirii.

Omule, tu eşti mai mult decît banii tăi. Valoarea ta nu se poate cîntări în aur. Ceea ce nu poţi să cumperi cu bani are cel mai mare preţ: bunătate, afecţiune, căldură, bunăvoinţă, un cămin cald, milă, apreciere, prietenie.

Cum sînt este infinit mai important decît ce am.

O femeie era putred de bogată. Şi voia să moară. O casă la Hamburg, una la Paris şi una la Londra. Şi voia să moară. A înghiţit tablete.

Medicii au putut să o salveze. Timp de două ore am ascultat povestea ei. La sfîrşit, a plîns: "Aş renunţa la toate, aş abandona toate, dacă aş cunoaşte cît de puţină afecţiune, puţină prietenie".

De ce atît de mulţi oameni nu au nimic de la viaţă? Pentru că nu au prieteni. Pentru că nu văd nici un semn că cineva ar ţine la ei. Pentru că nu există nici o floare care înfloreşte pentru ei. Şi totuşi, florile fac minuni! Nu trebuie să fie flori scumpe. Flori obişnuite, simple: un zîmbet, o strîngere de mînă, un gest prietenos, un cuvînt bun. Cel mai simplu gest devine un cadou. Cine pierde simţul pentru această bogăţie caută înlocuitor şi se repede avid la lucruri moarte. În goana sa nebună după tot mai mult, rămîne singur cu sine însuşi, singur pe insula neroditoare a propriei individualităţi.

Ceva mai mult "noi" şi ceva mai puţin "eu".
Ceva mai multă bunătate
şi ceva mai puţină invidie.

Mai multe flori în timpul vieţii
şi mai puţine flori pe mormînt.

În culmea bunăstării, poţi muri ca om. Poate eşti deja mort? Mort de lăcomie după bani, obsedat de averea ta?

Deschide-te către viaţă! Trăieşte! Alungă din cap goana după tot mai mult. Descîlceşte-ţi inima din miile de fire ale lăcomiei nesăbuite. Desprinde-te de lucrurile care nu-ţi trebuie. Deschide-te spre viaţă! Trăieşte! Bucuria îţi va umple spiritul. Ochii tăi văd iar o floare care înfloreşte. Urechile tale aud iar pasărea care cîntă. Lucrezi iar cu mîinile: minunat gust are o bucată de pîine, un pahar cu apă proaspătă! Cînd străluceşte soarele, începi să zîmbeşti, iar în ploaie, poţi să cînţi. Şi vei simţi: sîntem făcuţi pentru bucurie.

Ce este o zi pierdută? O zi în care nu ai rîs!

Rîsul eliberează. Umorul deconectează. Rîsul poate să te elibereze de falsa seriozitate. Rîsul este cea mai bună cosmetică pentru exterior şi

cel mai bun medicament pentru interior. Umorul îţi dă un simţ pentru lucruri, pentru cîtă greutate li se cuvine.

Rîsul şi umorul descarcă. Ele diminuează tensiunile şi lacrimile. Eliberează de seriozitatea copleşitoare a problemelor ce te apasă, de aerul sufocant al cotidianului. Rîsul şi umorul — cel mai bun remediu împotriva otrăvirii spiritului şi inimii. Rîsul şi umorul deschid drumul spre o nebănuită bucurie de a trăi.

Niciodată nu a existat atît de mult timp liber, atîta concediu, atîta relaxare. Niciodată nu au existat atîtea produse alimentare, atît alcool, atîtea droguri. Niciodată nu au existat atîtea mijloace comode de transport, atîtea locuinţe frumos amenajate, un nivel de viaţă atît de ridicat. Şi niciodată nu au existat atîţia oameni nefericiţi, atîtea căsnicii ratate, atîtea familii dezbinate. Niciodată nu a existat atît de puţină bucurie. Fără bucurie, viaţa devine de netrăit, este marasm de plictiseală şi proastă dispoziţie. Căci cel mai adînc sens al vieţii este bucuria.

Spune odată: nu-mi trebuie mai mult.
Am destul.

Doamne, eliberează-mă de patima pentru lucruri, care oricum nu mă mulţumesc. Eliberează-mă de lăcomie, care mă înşeală şi mă face mereu mai lacom.
Am doi ochi, preţioşi ca două diamante, şi o gură pentru a cînta şi o sănătate care nu poate fi plătită. Doamne, acestea îmi sînt de ajuns.
Am un soare pe cer şi un acoperiş deasupra capului. Am de lucru pentru mîinile mele. Am o masă pusă pentru a mînca, şi am oameni pentru a iubi. Doamne, aceasta îmi este de ajuns.

IV

Împacă-te cu viaţa

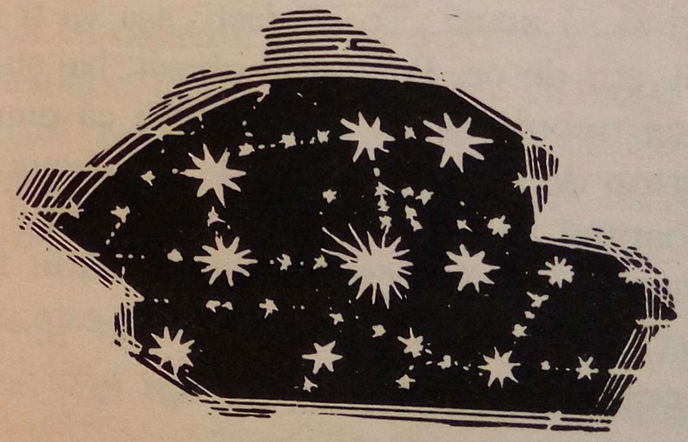

Ciudată, de neînţeles este viaţa omului. Există zile în care soarele îţi pare mai strălucitor, iar tu nu ştii de ce. Eşti mulţumit. Vezi părţile bune, frumoase ale vieţii. Munca merge ca de la sine. Toţi sînt prietenoşi cu tine. Nu ştii de ce. Poate că ai dormit bine. Poate că ai găsit un om bun şi te simţi înţeles, protejat. Te gîndeşti: aşa să rămînă, această pace, această bucurie profundă.

Dar dintr-o dată totul este altfel. De parcă soarele super-strălucitor atrage norii — astfel te copleşeşte, de neînţeles, tristeţea. Totul îţi apare în negru. Crezi că celorlalţi nu le mai place nimic la tine. În lucruri lipsite de importanţă cauţi motive ca să critici, să te vaiţi, să invidiezi şi să acuzi. Te gîndeşti: aşa va fi mereu. Şi nu ştii de ce. Poate eşti obosit. Nu ştii.

De ce trebuie să fie aşa? Pentru că omul este un strop de natură, cu zile de primăvară şi zile de toamnă, cu căldura verii şi cu frigul iernii. Pentru că omul urmează ritmul mării: flux şi reflux. Pentru că existenţa noastră este o repetare continuă a vieţii şi a morţii.

Dacă pricepi acest lucru, poţi să mergi mai departe cu curaj, cu deplină încredere, căci ştii: după fiecare noapte urmează o nouă dimineaţă. Dacă spui "da" la aceasta, dacă accepţi aceasta, prin aceste urcuşuri şi coborîşuri vei ajunge la o tot mai adîncă trăire şi bucurie a vieţii.

Împacă-te cu viaţa. Eşti în pielea ta,
în pielea altuia nu te mai poţi naşte.

Pentru a fi puţin fericit, pentru a avea puţin cer pe pămînt, trebuie să te împaci cu viaţa, cu propria ta viaţă, aşa cum este ea. Trebuie să te împaci cu munca ta, cu limitele portofelului tău, cu faţa ta, pe care nu tu ţi-ai ales-o. Trebuie să te împaci cu oamenii din jurul tău, cu greşelile şi slăbiciunile lor. Cu soţul tău, cu soţia ta, chiar dacă poate acum ştii că nu ai întîlnit bărbatul ideal, femeia ideală. (Să nu crezi că există aşa ceva!)

Din toate faci o problemă. Cea mai mică greutate — şi eşti terminat cu nervii. Desigur:

problemele trebuie rezolvate; problemele pe care le dai de o parte încep să putrezească. Dar există o mulţime de greutăţi care ţin de viaţă, de căsnicie, de educaţie, de maturizare, de convieţuire, de muncă. Pe acestea trebuie să le accepţi, trebuie să le depăşeşti cu curaj, fără discuţii. Dacă fugi din faţa lor, ele te vor urmări, te vor apăsa.

Am întîlnit mulţi oameni, fiecare e altfel, toţi sînt diferiţi. Le-am ascultat cele mai tainice secrete. Nici unul nu cîştigase lozul cel mare, nu găsise fericirea deplină, neumbrită. Toţi aveau cîte ceva, un eşec, o povară, o rană. Credincioşii o numesc cruce. Ceilalţi spun: nu am noroc.

Au fost unii care cu toată suferinţa lor au rămas oameni fericiţi, veseli. Alţii s-au prăbuşit cînd au dat de greutăţi, cînd toate au mers prost. Deprimaţi, s-au resemnat. De multe ori ei au trecut prin aceleaşi încercări, dar au ieşit la liman în mod diferit.

Soarele nu trece pe lîngă nici unul. Nu te lasă nici pe tine, dacă nu te ascunzi în umbră.

"Sînt la capătul puterilor, mai bine aş muri", mi-a spus el la telefon. Prudent, l-am întrebat cum îl cheamă şi ce s-a întîmplat. "Nu pot să vorbesc, sînt la birou şi mă aud colegii", mi-a răspuns în şoaptă. Prin telefon se auzeau glasuri. După o scurtă tăcere, mi-a spus: "Îmi distrug propria viaţă şi pe a altora. Trăiesc prea materialist. L-am pierdut pe Dumnezeu." Era ora 14, o zi frumoasă, însorită, o zi în care să te bucuri de viaţă. Iar undeva, într-un birou mare, unde se cîştigau bani mulţi, un om stătea ca mort pe scaunul său, profund nefericit. Dar am avut sentimentul că brusc s-a trezit — un har în mijlocul acestei zile însorite, începutul unei învieri. Această experienţă a fost o binecuvîntare pentru el. Nu-i cunosc numele, dar probabil că acum merge pe alt drum, poate că unul încă ocolit, dar în final îl va găsi pe Dumnezeu şi va simţi din nou căldura soarelui.

Nu ai voie să fii nefericit. Dacă eşti nefericit, atunci vor fi şi alţii. De cele mai multe ori îţi

faci prea multe griji. Desigur, uneori ai toate motivele să fii trist. Cineva la care ţii are un mare necaz, este bolnav şi poate nu se va însănătoşi niciodată. Şi tu suferi cu el. Pe bună dreptate.

Dar este altceva cînd îţi amărăşti viaţa din cauza micilor incidente zilnice. Din cauza unui cuvînt dur, din cauza unei pete pe rochie sau a unei zgîrieturi pe maşină, din cauza unui cuvînt de laudă pe care l-ai fi meritat şi nu l-ai primit, a unei observaţii prea tăioase, din cauza soţului tău care nu te mai îmbrăţişează cu atîta căldură, a soţiei tale care nu-ţi mai zîmbeşte cu atîta farmec. Şi lucrurile mici pot fi uneori amare, dar nu le face mai mari şi mai rele decît sînt în realitate. Căci astfel creşte atmosfera de supărare şi toţi cei din jurul tău trăiesc în tensiune. N-ai voie să faci aşa ceva. N-ai voie să fii nefericit, pentru că atunci nu poţi să faci pe nimeni altul fericit. Şi totuşi aceasta este misiunea vieţii tale: să-i faci pe alţii fericiţi.

Dacă viaţa ţi se pare prea grea, atunci gîndeşte-te la clovnul care în inima sa plînge şi totuşi

cîntă la vioară rîzînd, pentru ca astfel să aline durerile din inimile oamenilor. Secretul clovnului stă într-o tristeţe adîncă, de nespus. Clovnul ştie ce chin mare înseamnă pentru mulţi să trăiască.

Cu ochi care au plîns, vezi totul altfel
şi mult mai bine.

Mai curînd sau mai tîrziu, te izbeşti cu capul de bîrna groasă pusă de-a curmezişul, care face ca viaţa ta să fie o cruce. Eşti bolnav. Suferi un accident. Drumul tău profesional este barat. Eşti înşelat, părăsit, chiar de soţul tău sau chiar de soţia ta. Eşti pîndit. Se unelteşte împotriva ta. Eşti terminat. Nu mai poţi.

Crucea este o realitate în viaţa fiecărui om. Dar din ce în ce mai puţini oameni pot să-i facă faţă. Nu o mai acceptă şi nu mai suportă greutatea ei.

Nu ai altă alegere! Îţi porţi crucea — sau ea te va strivi.

Dar poţi să o duci numai dacă înveţi să înţelegi rostul crucii. Crucea te aduce înapoi la

adevăr, La acel adevăr că tu eşti un om sărac, slab, vulnerabil. Ea te eliberează de lucrurile care ameninţă să te sufoce. Este ca o antenă cu care poţi să recepţionezi o ştire de la Dumnezeu. Nu te va elibera de suferinţa ta, ci de absurditatea suferinţei. Poţi să devii iarăşi om.

Nu poţi să ştergi crucea din viaţa ta,
fără să fii strivit de ea.

Pe uşa cu care îţi închizi trecutul stă scris numai un cuvînt: iertare. Dacă ne gîndim la tot ce fac oamenii cu oamenii, la toate prin cîte trec oamenii şi la ce au de suportat unii de la aţii, atunci nu poate fi pace decît prin iertare. Fiecare cuvînt şi fiecare gest prin care dăruieşti iertarea contribuie la pace.

Cunosc mulţi oameni şi secretele multora. Şi sînt din ce în ce mai mult convins că nu există doi oameni la fel. Fiecare om este o lume în sine. El trăieşte şi simte şi gîndeşte şi reacţionează din lumea lui, al cărui miez adînc îmi rămîne totdeauna străin.

De aceea se produc între oameni inevitabile tulburări de contact, frecuşuri, tensiuni, ciocniri. Numai dacă am înţeles că celălalt este altfel, şi dacă sînt gata să iert, atunci este posibilă convieţuirea.

Verigheta este semnul iubirii şi al fidelităţii. Peste iubire şi fidelitate poate să vină furtuna. Pot să vină zile cînd nu se mai poate, nimic nu mai merge.
Din prostie, prin eşecuri, s-a produs o ruptură. Prin această fisură pătrunde noaptea în inima ta şi în casa ta. Atunci există numai o ieşire, numai o deschidere spre lumină: iertarea.

Nu este niciodată prea tîrziu pentru împăcare,
pentru că nu este niciodată prea tîrziu
pentru a iubi
şi niciodată prea tîrziu pentru a fi fericit.

Soarele de pe cerul vieţii noastre comune este întunecat de norii neîncrederii, de ceaţa incorectitudinii, de suspiciune şi prefăcătorie, de noaptea mîniei şi a urii.

Soarele din viaţa noastră e împiedicat să lumineze de zidurile pe care le-am ridicat între oameni, ziduri nevăzute şi misterioase în propriile noastre locuinţe, în cercul cel mai restrîns al familiei noastre. Necruţători, ţinem uşile închise în faţa celor pe care nu vrem să-i mai vedem şi să-i mai auzim.

Împăcare: singura mînă care alungă cu răbdare norii. Împăcare: prima lumină dimineaţa, care treptat alungă noaptea. Împăcare: cheie care, în sfîrşit, deschide iarăşi uşile de nepătruns.

Ai două mîini, una stîngă şi una dreaptă.
Întinde o mînă spre stînga
şi una înspre dreapta.
Împacă-i pe oameni între ei.

... Un bărbat bolnav de la care trebuie să învăţ multe. L-am vizitat la spital. Stătea în pat sprijinit de pernă. Plămînii lui erau distruşi pentru că trebuise să lucreze ani mulţi fără protecţie, fără mască, la un furnal. A inspirat direct flăcările, iar acum de patul lui atîrnau tuburi de oxigen prin care respira regulat. "Oxi-

genul – a spus el – este într-adevăr o binefacere". Şi atunci mi-am dat seama cum eu profit în fiecare zi de această binefacere, fără să mă gîndesc la ea.

Mai tîrziu chiar a rîs. "Aici am o privelişte frumoasă". El privea pe fereastră şi vedea doar vîrfurile cîtorva copaci, cîţiva nori şi puţin cer albastru. A mai spus: "Cei care mă îngrijesc aici sînt toţi foarte buni". Iar la plecare, mi-a spus: "Desigur, totul va fi iarăşi bine". Şi el ştia la fel de bine ca şi mine că plămînii săi distruşi nu se vor mai face niciodată sănătoşi.

De la acest om trebuie să învăţ multe. Nici în situaţia lui fără ieşire nu a văzut nimic rău. A văzut numai şi numai lucrurile bune. Cum e posibil? Acest om poate să mă înveţe să trăiesc. Mai ales în zilele în care văd totul în negru, deşi, de fapt, nu am să mă plîng de nimic.

Zi de zi, ceas de ceas, în sate şi în oraşe, la patul unui bolnav sau undeva la marginea drumului: oameni care în cea mai adîncă neno-

rocire îşi acoperă faţa cu mîinile, care plîng consternaţi moartea. De ce aceste dureri? De ce paralizia? De ce cancerul? De ce accidentul? De ce să pieri în primăvara vieţii? De ce...? De ce? Dacă mă gîndesc la cei morţi şi la propria mea moarte şi la suferinţele celor nevinovaţi, atunci dau de o enigmă, de un mister. Pot să-mi propun să uit sau să nu mă gîndesc mai departe sau să mă port ca şi cum aş face aşa. Dar atîta timp cît am mintea întreagă şi am o inimă, mă va urmări. Şi cînd va veni apoi ceasul în care eu însumi va trebui să intru în noaptea suferinţei şi a morţii, nu-mi va mai rămîne nimic altceva decît acceptarea.

Aş dori ca în acel ceas să pot să mă rog, să pot să-i strig lui Dumnezeu: "De ce ai stins soarele pe care tu însuţi l-ai aprins?" Şi sînt sigur că atunci voi afla, cu inima, lucruri pe care cu raţiunea nu mi le pot explica.

De ce să nu vorbim despre moarte?
De la ea putem învăţa
să trăim liniştiţi şi mulţumiţi.

începe toamna. Văd aceasta în grădină, la copaci şi tufe. O simt în aer şi în propriile-mi mădulare. Vara a trecut irevocabil. Împotriva toamnei nu s-a găsit încă un leac. Dar toamna este frumoasă şi poate să fie atît de bogată în culori. Ultimele bucurii ale vieţii sînt mai liniştite, dar şi mai profunde. Aşa că vreau să primesc cu seninătate toamna.

Sămînţa nu vede spicul.

Soarta celor ce dau viaţă este tocmai să moară pentru aceasta. Asemenea unui bob de grîu, unui cartof de sămînţă, unui sîmbure de fruct şi a fiecărui bob de sămînţă din care creşte viaţă nouă. Piere, este îndepărtat şi uitat. Astfel un om bun trebuie să ştie întotdeauna că, prin tot ce aduce în viaţă, el piere şi va fi îndepărtat în linişte, pentru că el a devenit de prisos. Să te împaci cu aceasta este o adevărată artă a vieţii, căci în această împăcare, în deplinul consimţămînt la această moarte este ascuns cel mai bogat rod, rodul unei adînci bucurii de a trăi.

V

Fericiţi cei paşnici

Fericiţi cei paşnici, care nu flămînzesc după putere. Ei ştiu că omului i-au crescut mîini pentru a ierta şi nu pumni pentru a bate.

Fericiţi cei paşnici, care se opun comenzilor tehnocraţiei şi normelor unei societăţi de consum fără limite. Fericiţi cei paşnici, care sînt acolo unde sînt cei slabi, unde oamenii devin victime ale oamenilor, şi cei care intervin neobosiţi împotriva abuzurilor puterii.

Fericiţi cei paşnici, care răsucesc spirala violenţei într-o spirală a prieteniei şi a iubirii. Ei sînt ca apa rîului, care pietrele tari le face rotunde şi netede, astfel încît ele să poată aluneca în torentul bunătăţii. Cu putere blîndă cuceresc inimile oamenilor.

Pentru a deveni om paşnic, trebuie să străbaţi pustiuri, în care inima îţi e purificată. În ochii celor puternici şi mari ai acestei lumi, tu rămîi cel prost, cel care întotdeauna pierde.

Pentru violenţă trebuie să înveţi să urăşti.
Pentru a fi paşnic trebuie să înveţi să iubeşti.

A nu fi violent înseamnă mai mult decît a nu folosi violenţa.
Cine vede răul numai în sisteme, în structuri şi la alţii, acela face o greşeală fundamentală de gîndire. Răul stă mult mai adînc: în inima omului, acolo unde unul îl ignoră pe celălalt şi îl lasă în voia soartei, unde îl dispreţuieşte şi îl urăşte, iar în final îl lichidează. Tactica lipsei de violenţă este tactica iubirii, care scoate răul din rădăcină.
Răul în lume. Răul în inima omului. El dă energie voinţei de a urî, de a distruge, de a ucide. Dă muşchilor puterea de a folosi arme, de a arunca bombe, de a lansa rachete.
Binele în lume. Binele este ca o sămînţă mică în inima omului. Creşte în linişte. Nu vine cu forţa. Se maturizează încet, dacă primeşte puţină căldură de la aproapele. Există multă sămînţă bună, dar într-o lume rece ea nu poate să crească, să înflorească şi să aducă roade.

Trebuie să învăţăm să luptăm
împotriva răului, fără să facem rău cuiva.

Lumea este prinsă într-un cerc mortal. Răul provoacă rău. Violenţa produce violenţă. O nedreptate urmează alteia. Este căutat cel care a lovit primul nu pentru a-l ierta, ci pentru a întoarce lovitura. Totul se învîrteşte în acelaşi cerc ucigător.

Este incredibil: brusc a venit în istoria omenirii unul care a străpuns cercul morţii, care a deschis o cale cu totul nouă, calea iertării. Isus îşi întîmpină duşmanii cu un cuvînt de iertare. Viaţa şi moartea sa au revoluţionat lumea şi pun fiecare generaţie în faţa opţiunii: violenţă sau non-violenţă! Iertare sau răzbunare!

Întunericul nu poate fi alungat prin întuneric.
Numai lumina o poate face.
Ura nu poate fi vindecată prin ură.
Numai iubirea o poate face.

Dacă mi-i fac pe oameni duşmani, atunci nu mai pot să vorbesc cu ei, să mănînc cu ei, să locuiesc cu ei, nu mai pot să lucrez împreună cu ei, să trăiesc împreună cu ei. Dacă mi-i fac

pe oameni dușmani, atunci nu mai pot decît să lupt împotriva lor.

Ai voie să spargi nuci —
dar nu să pocnești oameni!

Oameni sînt distruşi din cauza banilor. Oameni sînt daţi de-o parte de dragul carierei. Oameni sînt împroşcaţi cu noroi din gelozie. Oameni sînt strînşi cu uşa de concurenţă.
Îndreaptă-te către oameni cu o mînă gingaşă, căci oamenii sînt fragili. Întinde-le pîinea bunătăţii tale. Fii pentru ei refugiu, port, oază.

Vreau să schimb lumea, dar nu prin forţă. Oamenii au prea mult preţ pentru mine.

Cei violenţi distrug totul. Violenţii sînt buldozere. Ei străpung totul. Strivesc totul, culcă la pămînt tot ce e gingaş şi slab şi uşor de rănit. Zilnic, oameni devin victime ale oamenilor. Peste fericirea oamenilor cade umbra violenţei. Dar violenţa nu poate fi vindecată prin violenţă. Trebuie să părăsim calea violenţei,

calea sîngelui şi a lacrimilor, calea morţii, calea veche, bătătorită de generaţii, calea credinţei în forţă, în stăpînirea şi în dreptul celui mai puternic.
Trebuie să mergem pe căi noi, pe calea omeniei printre oameni, pe calea spre lumină prin noapte, pe drumul lung al iubirii, pentru ca bucuria de a trăi să răsară precum curcubeul pe cerul satului nostru, ce se numeşte pămînt.

Prima lovitură pe care o primeşte cineva este de cele mai multe ori doar un cuvînt.

Fii atent cînd vorbeşti. Cuvintele sînt arme puternice, care pot să provoace multă nefericire. Nu împroşca pe nimeni cu limba ta şi cu gura ta mare. Un cuvînt dur, înveninat, mincinos poate să rănească adînc şi să doară mult timp. Fii afectuos în cuvintele tale.
Dacă inima ta este o oază pentru oameni, atunci cuvîntul tău va fi apa care face deşertul roditor. Cuvîntul este un dar minunat, dat de Dumnezeu oamenilor, pentru ca ei să vorbească unii cu alţii, să lucreze împreună, să trăiască

împreună. Cuvîntul nu are voie să devină o armă pentru a lupta împotriva altora. Lasă-l pe Dumnezeu să locuiască în cuvintele tale: atunci cuvîntul tău devine lumină, viaţă, iubire.

Viaţa este mult prea scurtă, iar lumea noastră este mult prea mică,
pentru a face din ea un cîmp de luptă.

Convietuirea noastră este rece, dură. Vorbirea noastră e plină de ameninţare şi de violenţă. Protestăm. Comandăm. Tiranizăm.
Lumea are nevoie de căldură, de bunătate, de delicateţe. Delicat devii cînd ştii cît de fragile sînt lucrurile, cît de solitari sînt oamenii.

Fii blajin, îmbracă-te în bunătate!
Nu lăsa pe nimeni să stea în frig.

A nu fi violent este mai mult decît a fi amabil cu ceilalţi. A nu fi violent înseamnă a te împotrivi oricărei nedreptăţi, oricărei exploatări, oricărei corupţii. A nu fi violent nu este numai refuzul de a ucide sau a tortura, ci şi refuzul de

a te folosi de un alt om. Prin angajarea propriei vieţi pentru drepturile minorităţilor, pentru drepturile săracilor şi ale celor fără putere. Prin fapte paşnice să se confere un chip uman tuturor structurile inumane, asupritoare, ale societăţii.

Împarte-ţi pîinea cu alţii
şi va avea un gust mai bun.
Împarte-ţi fericirea cu alţii
şi ea va fi mai mare.

Cine nu ştie: milioane de oameni suferă de foame. Nu pot să muncească, pentru că nu au nimic de mîncare. Se îmbolnăvesc, pentru că nu au nimic de mîncare. Mor de tineri, pentru că nu au nimic de mîncare.
Ce facem noi, cei care avem de toate pe masă, cămara plină şi un pat moale? Am acceptat cel mai mare scandal al secolului XX? Simţim milă? Vorbim despre aceasta? Dăm vina pe alţii?
Spaima nu ajută. Mila nu ajută. A vorbi despre aceasta nu ajută. A-ţi nega vina este fugă de

răspundere. Trebuie să împărţim ceea ce avem, cu alţii.

Încă mai aud strigătul: "Lăsaţi-ne în pace cu ajutorul vostru pentru dezvoltare". Era la o conferinţă internaţională la Paris. Un profesor negru a venit în faţă, a aşteptat pînă s-a făcut linişte în sală, apoi a strigat: "Lăsaţi-ne în pace cu ajutorul vostru pentru dezvoltare. Acest ajutor nu ne-a ajutat. Dacă vreţi să ne ajutaţi, atunci încălţaţi pantofii noştri şi mergeţi pe drumurile noastre şi beţi din acelaşi pahar ca noi, şi atunci veţi vedea că nu ne este de folos concepţia voastră de viaţă".

Dacă vrem să supravieţuim, trebuie să trăim altfel. Trebuie să considerăm importante alte valori decît banul şi comoditatea, trebuie să elaborăm un nou stil de viaţă. Vom putea să împărţim frăţeşte abia atunci cînd vom putea trăi ca fraţii.

Puneţi toate armele din lume în mîinile unui Francisc din Assisi şi veţi putea dormi liniştiţi.

În vremuri de război, oamenii pot să renunţe la toate, sînt gata pentru orice jertfă. Suferă lipsuri şi foame. Îşi dau banii şi viaţa. Iar rezultatul? Milioane de semeni sînt ucişi. Mii de sate şi oraşe sînt distruse. De ce războiul îi dă omului atîta putere să sufere? De ce pacea nu-i determină pe oameni să renunţe, cît de cît, la ceva?

VI

Numai cu iubire poţi să devii om

Iubirea nu este un articol de lux pentru oameni buni şi tipi blajini. Iubirea nu este ca pistruii, care la unul apar şi la altul nu, fără ca cei doi să poată face ceva pentru aceasta. Iubirea nu se confundă cu sentimentalismul sau cu pomana, cu faptele bune şi milostive. Ea nu are nimic de-a face cu solidaritatea din cadrul grupurilor şi partidelor puternice, unde ajutorul este numai pentru sine şi pentru cei deopotrivă cu sine.

Iubirea înseamnă a iubi oameni, nu sisteme, partide, structuri. A iubi oameni, nu omenirea abstractă, ci omul concret de lîngă tine şi omul care-ţi intră în casă pe ecranul televizorului, pentru că îi este foame, pentru că a fost lovit de o catastrofă, pentru că este asuprit şi bătut. Iubirea presupune lucruri care nu mai sînt la modă: a trăi simplu, a putea renunţa, prietenie, bunătate, fidelitate. Iubirea merge mult mai adînc decît împărţirea bogăţiei şi a bunăstării. În economia iubirii,trebuie dat mai mult decît se posedă. Trebuie să te dai pe tine însuţi.

Dacă nu am iubire, atunci ce am? Bani? Plăce-

re? Abundenţă? Ce fac cu ele? Ce sînt cu ele? Nimic!

Ce sînt fără iubire? Un mare zero!

Dacă ai pune piciorul pe lună, dar nu ai avea iubirea, nu ai avea idee despre soare. Dacă ai cerceta toate tainele planetei Marte, dar nu ai avea iubirea, nu ţi-ar străluci nici o stea în ochi. Dacă ai avea toţi banii din lume, dar nu ai avea iubirea, inima ţi-ar fi de piatră. Dacă ţi-ai putea auzi numele în toate limbile, dar nu ai avea iubirea, ai fi mort pentru toţi oamenii. Dacă nu ai avea iubirea, ai fi mort.

Poţi să fi cel mai sărac, cel mai slab dintre toţi oamenii; dacă ai iubirea, poţi să trăieşti. Poţi să fii zdruncinat de boală, insucces şi eşec; dacă ai iubirea, poţi să rezişti. Poţi să ai numai un acoperiş deasupra capului, nu o casă mare; dacă ai iubirea, eşti acasă. Poţi să nu ai avere şi bani în bancă; dacă ai iubirea, eşti bogat. Dacă ai iubirea, îl ai pe Dumnezeu în inima ta.

Iubirea este ca soarele. Cine o are,
aceluia nu poate să îi lipsească nimic.
Cui îi lipseşte iubirea, aceluia îi lipseşte totul.

Pentru mulţi, soarele este cel mai obişnuit lucru de pe lume. Şi totuşi el face zi de zi minuni. Face lumină şi foc - pentru mine. Alungă norii – ca să mă vadă pe mine, să îmi spună "bună ziua". Noaptea, el este de cealaltă parte a pământului, pentru a dărui lumina lui şi oamenilor de acolo. Dacă iau soarele, se face întuneric şi frig.
Aşa este şi cu iubirea. Dacă în viaţa mea răsare iubirea, atunci pătrunde lumina, atunci se face cald. Dacă am iubire, îmi pot lipsi multe. Dacă în viaţa mea apune iubirea, atunci cresc umbre negre. Se întinde întunericul şi frigul.

O floare are nevoie de soare
pentru a deveni floare. Un om are nevoie
de iubire pentru a deveni om.

Puţină iubire poate să fie ca un strop de apă, care îi dă unei flori puterea de a se ridica.

Puţină iubire poate să vindece un om. A vindeca un om înseamnă a-l ajuta să-şi regăsească curajul pierdut.
Dacă vreau într-adevăr să iubesc, atunci trebuie să mă ocup de oameni: atent, delicat, inventiv.
Mai întîi, de oamenii din imediata mea apropiere, care sînt încredinţaţi grijii mele: cei cu care locuiesc sub acelaşi acoperiş, cu care lucrez împreună în fiecare zi, cei cu care călătoresc, cu care muncesc, rîd şi mă joc.
A mă ocupa de oameni - mă leagă şi mă smulge din îngustimea mea. Este foarte necesar ca să nu înnebunesc, învîrtindu-mă veşnic în jurul propriei mele persoane.

Semenul meu, care aşteaptă iubirea mea, care are nevoie de aprecierea şi prietenia mea. Semenul meu, pe care pot să îl ajut, în fiecare zi din nou, cu o privire prietenoasă, cu o vorbă bună, cu o mînă atentă: el nu locuieşte dincolo de munţi, nu locuieşte dincolo de mare. Semenul meu este aici! De ce îl caut atît de departe?

Numai apa poate să transforme un deşert.
Apa este viaţă. Iubirea este apă vie.

Societatea noastră suferă de un infarct cardiac grav. Locul ei ar fi la reanimare. Ea trebuie să primească serul iubirii.
În lumea noastră construită artificial există o mare greşeală. S-a uitat ceva, ceva fundamental, care nu se poate înlocui cu nimic. S-au emis legi sociale, s-au deschis birouri sociale, s-au organizat servicii sociale, dar s-a uitat că acestea toate rămîn fără sens, dacă în spatele ghişeelor şi a birourilor şi a munţilor de acte nu se mai simte nici o inimă omenească. A fost uitat cel mai important factor social. Nu ducem lipsă de competenţă, de cunoştinţe şi de ştiinţă, ci ducem o mare lipsă de iubire.

Iubirea este temelia oricărei convieţuiri fericite. Unde se face loc pentru inimă, acolo omul mic şi slab stă iarăşi în centru, pretutindeni unde oamenii trăiesc împreună, locuiesc împreună, lucrează împreună. Omul stă iarăşi în centrul vieţii sociale, politice, economice.

Liber eşti numai în iubire. Libertatea absolută este libertatea celui mai puternic, a junglei. Nu libertatea, ci iubirea este cea mai înaltă valoare umană. Liber eşti atunci cînd nu mai eşti încătuşat de propriul tău "eu", de aviditatea de "eu". Liber eşti numai în iubire. Libertatea poate să curgă numai în albia fluviului iubirii.

Iubirea slabă vede peste tot greşeli mari.

Iubirea este întotdeauna puţin oarbă pentru greşelile celorlalţi. Cînd iubirea şi prietenia scad, atunci se pierde şi această simpatică orbire. Atunci ochii devin într-adevăr răi, iar în final nu se mai vede nimic altceva decît greşeli şi pete, decît lipsuri şi lacune, slăbiciuni şi defecte... întotdeauna numai astfel de lucruri dezagreabile.
Îmi pun mereu întrebarea: de ce nu rezistă oamenii în iubire? De ce este atît de greu cînd se trăieşte împreună zi de zi? Cred că ne înşelăm singuri prea uşor. Jurăm că îl iubim pe celălalt, dar în realitate ne iubim pe noi înşine, propriul nostru "eu".

Se cere prea mult de la celălalt. Celălalt să fie prietenos. Celălalt să mă înţeleagă. Celălalt să mă admire, să mă poarte pe braţe, să treacă prin foc pentru mine. El nu are voie să fie prost dispus şi să aibă părţi slabe. Vai lui, dacă mă critică. Cea mai mică decepţie — şi inima mea este profund descurajată.
Ne gîndim prea puţin că îi sîntem datori celuilalt cu ceea ce putem să îi dăm, cu ceea ce putem face pentru el. Nu spune prea repede: "nu mă iubeşti", atîta timp cît tu însuţi nu ai dat totul.

Numai cu iubire poţi să păstrezi oamenii. Altminteri, îi îndepărtezi.

Oamenii nu sînt pur şi simplu puşi în lume, aruncaţi orbeşte pe planeta noastră. Oamenii sînt încredinţaţi altor oameni. Cel dintîi drept, dreptul fundamental, este dreptul la iubire. Fiecare om care vine pe lume are un drept inalienabil la un tată şi o mamă. Drept la un cămin, drept la căldură umană, drept la siguranţă. Procesul devenirii umane începe în sînul

mamei. Numai în siguranţa iubirii un om se poate dezvolta omeneşte.

Cînd oamenii devin în iubire
din nou oameni unii pentru alţii,
se deschide cerul peste pămînt.

O pasăre aruncată din cuib moare. Un copil care nu este îmbrăţişat îngheaţă. Pentru a deveni om, oamenii au nevoie de căldură şi de multă iubire.
A iubi oamenii pentru că sînt atît de "amabili" sfîrşeşte cu un eşec. Oamenii nu sînt mereu atît de amabili, încît să-ţi fie dragi de la sine. A-i ierta pe duşmani şi a ţine la adversar, a răsplăti răul cu bine este supraomenesc, dacă nu există un motiv mai profund.

Dumnezeu este iubire. Aceasta este vestea surprinzătoare, de neînchipuit, care vine la noi în Cartea nouă pentru zilele noastre, în vechea Evanghelie, care descrie bunătatea lui Dumnezeu. Este mesajul cel mai omenesc şi cel mai dumnezeiesc al tuturor timpurilor. Este contrastul tuturor ideologiilor curente. Evanghelia nu este învăţătură. Evanghelia este viaţă.

Iubirea lui Dumnezeu a devenit vizibilă, palpabilă şi perceptibilă într-un trup omenesc, într-o inimă umană, în persoana lui Isus din Nazaret. Dumnezeu se face om pentru ca oamenii să devină oameni în iubire unii pentru alţii. În Isus s-a revelat începutul începuturilor bunătăţii. În El, Dumnezeu a ales omul, Dumnezeu a aşezat omul în centru. În Isus, Dumnezeu a trecut de partea săracului, a celui slab, a celui fără putere. În El, iubirea lui Dumnezeu s-a făcut om.
Evanghelia iubirii este ceva nebunesc. Cine a intrat în această iubire, pleacă din poziţia puterii sale, îşi părăseşte aroganţa şi caută ultimul loc pentru a sluji. Evanghelia este vestea unei iubiri care doare, care este însemnată de nebunia crucii.

Dumnezeu este prezent în fiecare om căruia îi eşti drag, care te consideră vrednic să-şi dea

osteneala cu tine, care merge şi rămîne cu tine cînd se face seară.

Dumnezeu te priveşte prin ochii blînzi ai oricărui om care are înţelegere pentru tine. El este prezent în fiecare vorbă bună care te mîngîie şi te susţine. El este mîna pe umărul tău, care îţi face curaj şi te dojeneşte cu iubire atunci cînd mergi pe căi întunecate. Dumnezeu este prezent în buzele care te sărută cu iubire. Căldura inimii sale o simţi în îmbrăţişare. Unde locuieşte iubirea în inimile oamenilor, oamenii pot să vorbească plin de sens despre Dumnezeu şi să se înţeleagă reciproc.

Iubire: nu invenţie a oamenilor.
O invenţie a lui Dumnezeu.

VII

A se împrieteni cu natura

Omule drag, ţie ţi-a fost pus totul în mîini; ţi-a fost încredinţată toată viaţa. Puteai să fii grădinar într-un paradis în care înfloresc numai flori, pe gratis, pentru tine. Dar tu ai făcut din mîinile tale cângi uriaşe şi din picioarele tale excavatoare uriaşe, pentru ca peste tot să ia naştere statuia ta din beton şi oţel, spre lauda şi slava ta. Acum stai înghesuit aici, mort printre mii de lucruri moarte, şi cauţi cu disperare pastile pentru viaţă.

Cauza poluării mediului este însuşi omul: otrăvirea spiritului său, pustiirea sufletului său.

Plîngi, pământule-mamă, de mîhnire pentru viaţa pe care ai creat-o. Ai încălzit viaţa în sînul tău, în linişte şi tainic. Ai fost roditor în milioane de plante. Milioane de animale s-au jucat pe pielea ta, în verdele ierbii şi în adîncul oceanului. Ai lăsat să se joace în pădurile şi pe cîmpiile tale, să danseze în văzduh o mulţime imensă de păsări, fluturi şi gîze.
Plîngi, pământule-mamă, de mîhnirea şi de ruşinea pe care ţi-au produs-o oamenii. Ei au

exploatat prădalnic materiile prime, care au nevoie de milioane de ani să se formeze în sînul tău. În grabă lacomă, sînt pe cale să te prade total şi să irosească bogăţia propriilor copii şi a urmaşilor acestora. Plîngi, pământule-mamă, din cauza fărădelegii în care a căzut omul.

Pământul nostru este un minunat teritoriu de locuit. Omul are voie să fie rege, dar nu tîlhar. În întreaga creaţie există o corelaţie strînsă, tainică, între toate lucrurile. Oamenii, animalele, pomii, respiră acelaşi aer, trăiesc de la acelaşi soare şi se hrănesc cu roadele aceluiaşi pământ. Fiecare atentat asupra naturii este un atentat asupra omului însuşi. A maltrata animale, a distruge specii de animale este o crimă împotriva oamenilor. Ce se întîmplă astăzi cu animalele, se poate întîmpla mîine cu oamenii.
Cine distruge echilibrul natural pe pământul nostru face din locuinţa noastră minunată un pustiu. Chiar dacă animalele nu au cuvinte, ele strigă totuşi în toate limbile după drepturile lor.

Cine poate vorbi cu un copac nu trebuie să meargă la psihiatru. Numai că majoritatea oamenilor cred contrariul.

Mărul şi părul: gîndeam că îi cunosc, pînă într-o zi, cînd am văzut minunea. Stăteau cu rădăcinile în acelaşi pămînt, îşi ridicau coroana în acelaşi aer, sub acelaşi soare şi sub aceeaşi ploaie. Iar mărul făcea mere şi părul, zece metri mai încolo, pere. Foarte normal, spuneau oamenii. Dar nu mi-am crezut ochilor. Din ceea ce scoteau din acelaşi pămînt, acelaşi aer, acelaşi soare şi aceeaşi ploaie, un pom făcea pere, iar celălalt, zece metri mai încolo, mere. Iar acestea sînt total deosebite ca formă, culoare, aromă, gust. O asemenea minune nu mai văzusem niciodată.

Dacă vrei să te familiarizezi cu un pom, atunci uită-te bine la ce îţi arată. Vei vedea bogăţia şi sărăcia lui: trezirea şi înflorirea lui primăvara, roadele lui vara, uciderea lui toamna şi moartea lui iarna. Dacă vrei să te familiarizezi cu un pom, nu-i ataca niciodată rădăcinile,

căci atunci moare pentru toate timpurile. Aşa este şi cu un om.
Cum vin ramurile pe pom? Deoarece adînc în pămînt, în linişte şi tainic, rădăcini mari şi multe altele mici caută hrană. Prin ele poate pomul să crească şi să se facă mare.

Florile înfloresc şi atunci cînd
nu le priveşte nimeni. Pomii dau roade
fără să întrebe cine le mănîncă.

Calendarul încărcat cu termene, goana de la o întrevedere la alta? Obosit de viaţă şi închis într-o lume îngustă de lucruri, care sînt exagerate sau de prisos? Du-te în pădure! Acolo este primăvară. Acolo te aşteaptă copacii. Copaci minunaţi, care trăiesc în tăcere din liniştea şi din seva care urcă pînă în vîrful ultimei crenguţe. Acolo cîntă pentru tine păsărele.
Du-te în pădure! Culcă-te sub un copac, ia un fir de iarbă în gură şi bucură-te în a nu face nimic. Atunci te copleşesc cele mai bune gînduri şi cele mai frumoase visuri. Atunci dispar problemele pe care le ai în spatele pereţilor tăi.

În natură este aşezată o iubire fantastică. Trebuie numai să priveşti o dată, în toată liniştea, o floare.
Dragă ceapă, de unde ştii tu că este primăvară? Acum un an te-am adus în cameră şi te-am pus pe un raft, la umbra unei cărţi. Nimic nu ţi-am făcut, dar absolut nimic. Doar am aşteptat. Poate ceasul în care îmi vei plăcea...
Un an întreg ai stat aşa. Şi acum, dintr-o dată, te trezeşti. Nu ai văzut soare. Nu ai primit apă, nimic nu ai primit în afara privirii mele, plină de iubire. Acum, dintr-o dată, ieşi la iveală pentru a-mi spune: este primăvară.
Cine a scris aceasta în inima ta? Vreau să-i mulţumesc celui nevăzut, care te-a programat, care te lasă să trăieşti atît de intens în toată liniştea. O minune! Poate fi analizată ştiinţific în toate amănuntele, dar minunea nu dispare prin aceasta, la fel cum nu dispare nici vestea pe care mi-o aduci: este primăvară.

În natură este aşezat un mister al iubirii. Îl consider fantastic.

Bătaia inimii mele, gratis, de sute de mii de ori pe zi. Este de necrezut. Eu respir zilnic de 20.000 de ori, iar pentru cei 137 m^3 de aer care îmi sînt necesari pentru aceasta, nu mi se întocmeşte nici o notă de plată.

Am semănat ridichi, seminţe mititele. Abia puteam să le ţin printre degete. M-am dus să mă culc, apoi m-am sculat. A plouat, a strălucit soarele. Mi-am văzut mai departe de treabă şi am uitat de ridichi.
Dar timp de trei săptămîni s-a ocupat cineva de ele. El a primit cu iubire ridichile în adîncul pămîntului şi le-a hrănit. Acum s-au făcut mari. De vreo cinci sute de ori mai mari decît seminţele pe care le pusesem în pămînt. Cîteva săptămîni, am putut mînca ridichi minunate şi proaspete.
O plantă este mai mult decît o uzină chimică. Ea depăşeşte toate uzinele şi laboratoarele chimice din lume. Ea produce reacţiile chimice cele mai complicate şi încă nici măcar nu se ştie cum face aceasta.

Am întîlnit mulţi oameni în viaţa mea şi uneori m-am întrebat dacă aş putea găsi un om care ar putea să-mi facă un fir de iarbă. Am găsit oameni care mi-au explicat cum se formează un fir de iarbă, ce compoziţie are, şi oameni care au putut să imite un fir de iarbă, dar era întotdeauna numai un fir de iarbă mort.

Un fir de iarbă, nu face să apară ca prin farmec primăvara. Dar el are atîta forţă încît cu viaţa sa poate să străpungă asfaltul mort. Nu pot să schimb un deşert într-o singură zi. Dar pot să încep cu o oază.

Trebuie să mergem pe căi noi:
pe calea bobului de grîu.

Fiecare bob de grîu este o făgăduinţă, poartă în sine o lume întreagă. Poartă în sine făgăduinţa spicului înflorit peste cîmpurile galben-aurii: hambare pline de grîu, pîine pentru toţi oamenii.
Un bob de grîu este ca o rugăciune a unui om în noapte. Se predă misterioaselor puteri ale

pămîntului-mamă, unde va muri într-o îmbrăţişare liniştită, pentru a porni spre o viaţă nouă în rodnicie.
Bobul de grîu. Marea taină a vieţii şi a morţii, de linişte, simplitate, retragere. Se lasă în seama întunericului din pămînt. Simte căldura soarelui. Bea din binecuvîntarea ploii. Bobul de grîu nu vede spicul, dar crede în el. Drumul bobului de grîu este drumul fiecărui om spre rodnicie şi maturitate.

Ai remarcat cumva, că totul în natură tinde spre lumină? Cea mai mică sămînţă creşte din întunericul pămîntului în lumină. Fiecare copac, oricît de deasă ar fi pădurea, îşi întinde crengile spre lumină. Fiecare floare îşi întinde cupa înflorită spre razele soarelui.
Dar omul a întors spatele luminii. El a devenit cenuşiu împreună cu materia cenuşie. Materia îl stăpîneşte pe om pînă în străfundul gîndirii sale. O supraevaluare a banului şi a proprietăţii, a puterii şi a bogăţiei.
Spiritul este dat la o parte, gîndirea, simţirea şi

vorbirea îşi pierd adevărata traiectorie, în tot ce se face este corupţie. Aceasta este rana cea mai adîncă a lumii moderne super-industrializate. Unde este înăbuşit spiritul, începe insensibilitatea societăţii, conflictul mortal. Rădăcina vieţii omului este înăbuşită. Unde este alungat spiritul, se instalează la atît de mulţi oameni lipsa de speranţă şi imboldul întunecat de a-şi arunca viaţa.

Ceea ce trăieşte, caută lumina.
Ceea ce moare, stăruie în întuneric.
De ce trăiesc în ziua de azi
atîţia oameni în noapte?

Au fost odată două albine, care stăteau în soare la intrarea în stupul lor. Multă vreme bîntuise furtună puternică. Forţa ei măturase toate florile şi pustiise lumea. "La ce bun să mai zbor?", s-a văitat una dintre albine. "Peste tot domneşte o mare harababură. Ce pot eu să mai fac?!" Şi, tristă, a rămas pe loc. "Florile sînt mai puternice decît furtuna", a spus cealaltă albină. "Undeva trebuie să mai existe flori, iar

ele au nevoie de noi, au nevoie de vizită. Eu pornesc în zbor."
Cu ani în urmă, un tînăr mi-a pictat un tablou. El a văzut lumea ca într-o viziune şi a pictat sfîrşitul planetei noastre. Un tablou cutremurător. În depărtare ard oraşele bogaţilor. În Pămîntul crăpat este o fisură adîncă, patru oameni slabi duc într-o linişte înspăimîntătoare un sicriu către fisură, afară din oraşul săracilor, pe lîngă colibele săracilor. În dreapta plînge disperarea, o femeie care stă ghemuită pe pămînt, cu cioturile braţelor ridicate spre cer. În mijloc stă iluzia speranţei: o floare, dar din tulpina ei a fost tăiată o bucată bună. Moare ultima floare.
Privim consternaţi la ruinele din lumea noastră. Dar dacă inima noastră mai poate să creadă în lumină şi în iubirea oamenilor pentru oameni, atunci floarea se va vindeca. Bucata care lipseşte din tulpina ei va creşte la loc. Unde poate să înflorească o floare, acolo într-o bună zi vor fi mii de flori.

VIII

Visul despre o lume nouă

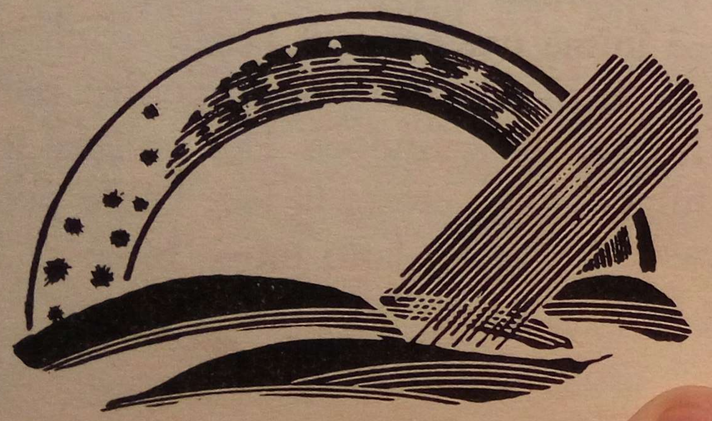

Cînd luminile oamenilor se sting şi larma lumii amuţeşte, atunci vedem stelele, atunci auzim iarăşi liniştea. Există, în noapte, stele pe care nu le-am văzut încă niciodată. Cînd se face mai întuneric, atunci luminează ele. Există speranţă, o soluţie, căci tu vezi mai departe. Priveşti iarăşi în sus.

Cînd criza a întunecat totul,
copiii luminii vor aprinde stelele.

Oamenii îi duc pe oameni la lumină, la un nou stil de viaţă: oameni, care se lasă eliberaţi de lăcomie şi ură. Oameni care nu se mai încred în arme. Oameni care sînt mulţumiţi cu puţin şi care au timp pentru lucruri care nu aduc bani. Oameni care nu au nevoie de un palat pentru a trăi minunat şi nici de un portofel plin pentru a sărbători împreună. Oameni care văd flori, care aud păsări ciripind şi care pot să se joace precum copiii şi să adoarmă într-un fotoliu. Oameni drăguţi, cu multă lumină în case, în sate şi oraşe.

Avem nevoie de o primăvară nouă, o primă-

vară a spiritului, o primăvară a inimii. Fata care mi-a scris că este ca şi moartă, căci viaţa ei este fără sens. Bărbatul care nu-şi mai găseşte pacea alături de soţia şi copiii săi. Femeia care se gîndeşte la sinucidere pentru că nu este nimeni care să aibă nevoie de ea, pentru care să poată să trăiască. Cei mulţi, care nu cunosc bucuria şi care în schimbul ei îşi cumpără plăceri cum cumpără benzina pentru maşină.

Trebuie să ne trezim. Cu un spirit nou şi cu o inimă nouă. Nu cu ajutorul unei farmacii de tablete, prafuri şi pilule, ci cu ajutorul acelor forţe misterioase care dormitează adînc în inima fiecărui om.

Dacă eşti mort pentru orice bucurie, pentru orice iubire, pentru orice fericire, dacă nu mai poţi să crezi în tine însuţi şi în oameni, atunci încearcă o dată să dai deoparte tot ce este urît, otrăvit, tulbure, întunecat şi să te cureţi pe tine însuţi. Scoală-te din noaptea lipsei tale de curaj şi a oboselii de a trăi spre o dimineaţă nouă, plină de soare, de păsări şi pomi. Trezeşte-te

din somnul iernii existenţei tale fără chef, la o nouă primăvară. Scoală-te! Dumnezeu a scris învierea în fiecare frunză a fiecărui copac. Deci, cu siguranţă, şi în sărmana ta inimă omenească.

Toţi stăm în aceeaşi barcă.
Trebuie să călătorim toţi împreună.

Toţi oamenii — fraţi în aceeaşi corabie, oameni care călătoresc împreună... soarele dansează pe cer, peştii se zbenguie în mare. Un vis minunat. Toţi oamenii — fraţi în aceeaşi corabie universală. Slabi şi puternici, negri şi albi, mari şi mici, săraci şi bogaţi: oameni care călătoresc împreună. Nici unul nu este aruncat peste bord. Nici unul nu ajunge într-o debara. Nici unul nu porneşte cearta pentru puntea de comandă. La bordul acestui vapor toţi sînt în siguranţă şi ocrotiţi. Un vis minunat.

De ce trebuie să mă trezesc şi să văd un vapor negru, grav avariat, în derivă? De ce trebuie să aud strigăte disperate după oameni care au o inimă pentru ceilalţi oameni?

Ce nu vine din inimă
nu va ajunge la o altă inimă.

Uită-te o dată în oglindă la propria ta faţă. În spatele ei locuieşti tu. Chipul tău este oglinda interiorului tău. Dacă faţa ta nu mai suportă un zîmbet, atunci în spatele ei ceva este putred. Inima ta este bolnavă. O faţă rece vine de la o inimă rece. Oameni cu mutre acre acresc şi viaţa altora.
Însănătoşeşte-ţi inima. Scoate un zîmbet din inima ta — pe stradă, la ghişeu, în birou, la lucru, acasă — numai pentru că este frumos, pur şi simplu.

Mai mult decît cu mintea, gîndeşti cu inima. Vezi oamenii şi lucrurile cu inima. Toate le vezi cu inima. Relaţia ta cu mediul din jurul tău: îţi stă la inimă. Pentru ceea ce-i este plăcut inimii tale, te vei angaja cu mintea şi cu toată puterea. Idei, concepţii despre lume, politică: inima ta alege pentru ce lupţi. Inima face mintea ageră, sau o întunecă. Măsura bună a inimii se numeşte iubire.

Un singur cuvînt dacă pătrunde în inimă, atunci inima este transformată. Toate acestea pot să devină un cuvînt: o naştere, o bucată de pîine pentru un început nou, o stea care cade de pe cer.

Ştii cît de mici, de săraci, de singuri sînt oamenii, cît de sensibili şi de vulnerabili. Ştii că există lacrimi şi nimeni nu poate să consoleze. Ştii că abia dacă există tristeţe mai mare decît într-o inimă pe care nu o înţelege nimeni. Ştii că pentru unii oameni, viaţa este un chin insuportabil.
Fii blînd! Fă tot ce-ţi stă în putinţă pentru a-i înţelege pe oameni, pentru a ajuta. Intră în suferinţa lor, în izolarea lor. Coboară de pe dealul propriei suficienţe, în valea oamenilor care sînt singuri şi suferă, la oamenii din cîmpie, fără protecţie şi fără apărare. Nu fi dur, nici aspru în judecata ta.

Oricine înlătură un obstacol, oricît de mic ar fi el, pentru ca oamenii să meargă mai departe şi

să poată trăi în continuare, face infinit mai mult decît unul care se ridică pe obstacol şi strigă că el există, că nu ar trebui să fie acolo şi că în sfîrşit ar trebui înlăturat. Dar el însuşi nu face nimic pentru aceasta şi îi învinuieşte pe alţii pentru că obstacolul încă mai este acolo.

Dacă vreau să îndrept lumea,
atunci cel mai bine e să încep cu mine!
În deşert nu eşti pierdut,
dacă poţi să crezi în oază.

Cred într-o nouă primăvară a lumii, cînd fiecare soldat, oriunde se duce să lupte, îşi pune la pămînt armele şi strigă către duşmanul văzut sau nevăzut: "Omule, mi-eşti drag. Nu pot să te ucid. Nu pot să-ţi fac nici un rău."
Cred într-un ocean de noi posibilităţi, dacă bogatul se ruşinează pentru bogăţia sa, dacă el renunţă la puterea şi proprietatea sa, se duce la cel sărac şi-i spune: "Omule, mi-eşti drag. Iartă-mă! Am luat prea mult pentru mine. Vreau să mă aşez la masa ta, cu pîine comună pe ea şi cu florile păcii în soare."

Cred în minunea că în fiecare casă, pe fiecare stradă, în fiecare oraş, unul va spune celuilalt: "Omule, mi-eşti drag. Vreau să las deoparte toate cuvintele amare din gura mea şi să-mi umplu inima cu bunătate, iar mîinile mele cu darul prieteniei."

Îţi doresc curajul soarelui dimineţii care
totuşi răsare zi de zi peste mizeria acestei lumi.

Se naşte un timp nou. Naşterea este legată de dureri, uneori de multe dureri. Avem nevoie de oameni care ştiu unde sînt rănile, care cunosc cauzele durerii, care pun degetele pe rană, obiectiv şi totodată blînd.
Avem nevoie de oameni ca Sfîntul Francisc – un sărman om al lui Dumnezeu, fără ambiţii şi aroganţă, un om simplu, cu puterea vindecătoare a sărăciei, un frate mic plin de bucurie, care se adresează tuturor cu o iubire fără măsură.

IX

A fi pur şi simplu om

A fi pur şi simpul om, a trăi simplu. A privi în aer, a vedea soarele, a descoperi florile şi noaptea stelele. A privi la copii, a rîde, a se juca; a face ceea ce aduce bucurie; a visa, a da frîu liber fanteziei; a fi mulţumit: viaţa devine o sărbătoare.

Noi să facem din fiecare an un an al omului, pur şi simplu al omului. Nu un an al savantului, al muncitorului, al politicianului, al astronautului sau al patriotului. Nu un an al administraţiei funcţionăreşti, al prelucrării datelor, al tratării sufletelor. Nu un an al femeii, nu un an al bărbatului şi nu un an al copilului. Mai mult, foarte simplu: un an al omului, al omului cu totul obişnuit, în zilele foarte obişnuite, sub soarele obişnuit.

Bucuria în lucrurile mici:
cu această cheie poţi să fii pretutindeni
şi mereu puţin fericit.

Fericirea omului - i-am căutat motivele cele mai profunde şi iată ce am aflat: motivul nu stă în

bani sau în proprietate sau în lux, nu în a nu face nimic sau în a face afaceri, nu în realizări sau consum. La oamenii fericiţi am găsit întotdeauna ca motiv siguranţa profundă, bucuria spontană în lucrurile mărunte şi o mare simplitate.

Scrisori, telefoane, discuţii — mă plasează în jungla în care oamenii se înjosesc reciproc, se chinuie, se aduc la disperare. Aici triumfă instinctele inumane ale omului: lăcomie, egoism, abuz de putere, făţărnicie, impulsivitate, violenţă... Stînd neputincios lîngă multe victime care se află la capătul puterilor şi vor să-şi pună capăt vieţii, aş vrea să strig în această junglă: înapoi, oameni! Înapoi la viaţa simplă, la lucrurile simple ale vieţii! Înapoi la bunătate, prietenie, mulţumire.

Oameni simpli: singurii plămîni
prin care mai poate să respire lumea noastră.

Oameni simpli — oameni minunaţi. Oameni de la care porneşte fără zgomot un fluviu de iubire

în lume. Ei sînt oaze în deşertul nostru, ei sînt stele în noaptea noastră.

Îndrăgostit. Un sentiment minunat. Primăvară în inimă. Totul devine altfel, totul capătă culoare. Cînd eşti îndrăgostit, totul devine frumos şi plin de soare, căci ai devenit orb cu un ochi, orb pentru laturile rele, urîte ale vieţii. Sînt mai multe feluri de a fi îndrăgostit, dar în societatea noastră dezorientată, complicată avem nevoie în mod deosebit de un fel anume: a fi îndrăgostit de lucruri simple, cotidiene.

Descoperă iarăşi lucrurile simple: armonia prieteniei, cîteva flori pentru un bolnav, o uşă deschisă, o masă ospitalieră; a mînca un ou sau un hering, a sta întins pe un şezlong şi a privi în aer; o strîngere de mînă, un zîmbet, liniştea unei biserici, desenul unui copil, înflorirea unei flori, ciripitul unei păsări, aleea cu plopi, un pîrîu, un munte, o vacă... Viaţa devine o sărbătoare dacă poţi să te bucuri de lucrurile cotidiene simple.

A munci cu mîinile: mijlocul cel mai natural şi eficace pentru a-l vindeca psihic pe om.

A munci cu mîinile. A face drumeţii în natură. A mînca atunci cînd îţi este foame. A dormi cînd eşti obosit. A vorbi cu copacii şi cu gîzele. A fluiera pentru păsări şi a cînta pentru peşti. Capeţi ochi noi pentru minunile din jurul tău. Vei consuma mai puţin, dar vei savura mai mult şi mai conştient. A savura este o binecuvîntare. A fi mulţumit cu puţin şi a savura mult este arta şi fericirea oamenilor cu adevărat liberi.
Cînd plantele simt dimineaţa soarele, încep să trăiască. Cînd oamenii simt dimineaţa inima unui om, vin la viaţă.
În tine stă un înger care aşteaptă, cu un mesaj de bunătate şi dragoste pentru oamenii de pe pămînt. Lasă-l să vorbească prin faptele tale.

Cu fiecare om bun care trăieşte în lume, răsare un soare.

Un om bun este ca o luminiţă care colindă prin noaptea lumii noastre şi, în calea sa, aprinde

iarăşi stele stinse. Binele pe care oamenii îl fac în prietenie şi iubire este dincolo de eficienţă şi concurenţă. Nu poate fi măsurat, nu poate fi stabilit în statistici. Este mult mai profund, este ca un curent marin cald, nevăzut. Dar se simte la ţărmul unei lumi în care prea mult timp oamenii au îngheţat de frig printre oameni. A trăi înseamnă a îmbrăţişa oameni şi lucruri şi a le da apoi drumul ca să înflorească în faţa lui Dumnezeu. A trăi înseamnă a fi recunoscător pentru lumina şi pentru iubirea, pentru căldura şi afecţiunea care există pur şi simplu în oameni şi lucruri. A trăi înseamnă a considera totul ca un dar al lui Dumnezeu, a lăsa totul să fie darul lui Dumnezeu, a nu stăpîni nimic şi pe nimeni şi a te bucura de fiecare stea care cade din cer.

Un prieten în viaţa ta este pîine şi vin.

Un prieten. Un om care merge cu tine, un timp, pe acelaşi drum. Nu mai eşti singur. Doi prieteni nu privesc atît unul la celălalt, ci privesc împreună înainte. Ei nu se caută unul pe celă-

lalt, ei caută împreună ce îi trebuie fiecăruia. Cine pretinde totul de la prietenie cade în gelozie şi izolare. Un prieten adevărat te ajută să realizezi în viaţă ceea ce constituie propria ta viaţă. De aceea el nu te va reţine sau abate niciodată de la calea adevărată a propriei tale vieţi. Prietenii adevăraţi nu se lasă baltă unul pe altul, nici în zile bune, nici în zile rele. Ei rămîn aproape unul de altul, în bucurie şi în suferinţă, în putere şi în slăbiciune. Multe trebuie ţinute ascunse faţă de cei din afară, lumea înconjurătoare nu suportă nici un moment de slăbiciune. Dar apropierea unui prieten face posibil să rămîi cinstit.

Poţi să rezişti şi să treci peste orice, dacă ai un prieten alături. Chiar dacă acesta nu poate să facă nimic altceva decît să spună un cuvînt sau să te ţină de mînă.
Un prieten în viaţa ta este cea mai puternică mîngîiere în toate necazurile. Un prieten este adevărată bunătate omenească, în care simţi un semn al bunătăţii dumnezeieşti.

Nu te lăsa descurajat. Să devii un om mai bun, atunci bucăţica de lume în care trăieşti va deveni o bucăţică de lume mai bună.

Omule mic, pentru mine eşti mare!
Ai mîini pentru a da.
Rîzi şi îţi sînt dragi oamenii.
Eşti pur şi simplu om, de aceea eşti mare.

Pentru a fi fericit în această lume plină de abundenţă şi aroganţă, ne lipseşte simplitatea. Ridică-te în fiecare dimineaţă cu amîndouă picioarele pe pămînt, pe bunul nostru pămînt, şi spune-ţi: "Dragă dimineaţă bună! Sînt bucuros că sînt aici; că are acoperiş casa mea; că există soarele; că îmi plac oamenii în micul meu rai; că pot să lucrez şi că nu am nevoie de o maşină imensă şi nici de o blană ca un coşmar pentru a porni la drum."

Un om bun este ca o floare, care înfloreşte o zi sub lumina caldă a soarelui, dar îşi desfăşoară toată splendoarea florilor şi spune "mulţumesc" cînd un fluture se delectează în florile ei.

lalt, ei caută împreună ce îi trebuie fiecăruia. Cine pretinde totul de la prietenie cade în gelozie şi izolare. Un prieten adevărat te ajută să realizezi în viaţă ceea ce constituie propria ta viaţă. De aceea el nu te va reţine sau abate niciodată de la calea adevărată a propriei tale vieţi. Prietenii adevăraţi nu se lasă baltă unul pe altul, nici în zile bune, nici în zile rele. Ei rămîn aproape unul de altul, în bucurie şi în suferinţă, în putere şi în slăbiciune. Multe trebuie ţinute ascunse faţă de cei din afară, lumea înconjurătoare nu suportă nici un moment de slăbiciune. Dar apropierea unui prieten face posibil să rămîi cinstit.

Poţi să rezişti şi să treci peste orice, dacă ai un prieten alături. Chiar dacă acesta nu poate să facă nimic altceva decît să spună un cuvînt sau să te ţină de mînă.
Un prieten în viaţa ta este cea mai puternică mîngîiere în toate necazurile. Un prieten este adevărată bunătate omenească, în care simţi un semn al bunătăţii dumnezeieşti.

Nu te lăsa descurajat. Să devii un om mai bun, atunci bucăţica de lume în care trăieşti va deveni o bucăţică de lume mai bună.

Omule mic, pentru mine eşti mare!
Ai mîini pentru a da.
Rîzi şi îţi sînt dragi oamenii.
Eşti pur şi simplu om, de aceea eşti mare.

Pentru a fi fericit în această lume plină de abundenţă şi aroganţă, ne lipseşte simplitatea. Ridică-te în fiecare dimineaţă cu amîndouă picioarele pe pămînt, pe bunul nostru pămînt, şi spune-ţi: "Dragă dimineaţă bună! Sînt bucuros că sînt aici; că are acoperiş casa mea; că există soarele; că îmi plac oamenii în micul meu rai; că pot să lucrez şi că nu am nevoie de o maşină imensă şi nici de o blană ca un coşmar pentru a porni la drum."

Un om bun este ca o floare, care înfloreşte o zi sub lumina caldă a soarelui, dar îşi desfăşoară toată splendoarea florilor şi spune "mulţumesc" cînd un fluture se delectează în florile ei.

Dacă trăieşti numai la suprafaţă, dacă te interesează doar exteriorul tău, înfăţişarea ta, aspectul şi prestigiul tău, atunci fericirea ta atîrnă de un pendul capricios: astăzi fericit — mîine nefericit, astăzi cu bună dispoziţie — mîine disperat.
Intră în tine! Fă ceva pentru interiorul tău, pentru interiorul inimii tale. Aici sînt acasă dispoziţiile şi forţele motrice care te zăpăcesc sau te fac peste măsură de fericit.

Dacă ai odată timp, cinci minute, ştii ce trebuie să faci: să reflectezi! Să te îngrijeşti să fie linişte în jurul tău. Opreşte radioul, casetofonul, televizorul, lasă la o parte ziarul. Să se facă liniştе, să se umple interiorul cu tăcere, să simţi pulsul propriei inimi.

Cine vrea să încălzească lumea,
trebuie să poarte un foc mare în el.

Fără mîngîiere nu poţi să trăieşti. Dar mîngîierea nu este alcool, somnifer, drog care te ameţeşte puţin şi apoi te aruncă într-o [illegible]apte şi

mai neagră. Mîngîierea nu este o avalanşă de cuvinte. Mîngîierea este ca un balsam care alină pe o rană care doare. Mîngîierea este ca o oază neaşteptată într-un deşert nemilos. Mîngîierea este ca o mînă blajină pe capul tău, care te ajută să găseşti liniştea. Mîngîierea este ca o faţă bună în apropierea ta, cineva care îţi înţelege lacrimile, care aude inima ta chinuită, care rămîne lîngă tine în frica şi disperarea ta şi care te îndrumă spre cîteva stele.

Hai să fim o oază,
în care sîntem entuziasmaţi de viaţă,
de orice viaţă,
chiar şi de viaţa care cere foarte mult efort.

Am făcut din lumea noastră un butoi de pulbere, plin de focoase nucleare, cu putere explozivă de 1.500.000 ori mai mare decît la Hiroşima. Am otrăvit lumea: peşti morţi în ape moarte, copaci muribunzi în păduri care mor. Am devastat lumea: irosirea materiilor prime, risipa de alimente în ţările bogate şi sărăcia cea mai cruntă în cele sărace.

Lumea: un deşert. Cine o va salva? Nu generalii, nu politicienii, nu tehnocraţii! "Deşertul-lume" poate fi salvat numai de "omul-oază". Oameni cu o conştiinţă nouă pentru valori care ne-au fost răpite prin progresul tehnico-ştiinţific. Nu alţi oameni, ci oameni care trăiesc mai simplu, mai mulţumiţi, mai omeneşte.
În mijlocul deşertului se dezvoltă oaza.
Oamenii-oaze nu fac revoluţie.
Oamenii-oaze sînt revoluţia.

Unde poate să înflorească iarăşi o floare,
acolo într-o bună zi vor creşte mii de flori.

Cuprins

Cuvînt înainte 3
I. Omule, mi-eşti drag 5
II. Ia-ţi timp pentru a fi fericit 18
III. Nu averea îmbogăţeşte, ci bucuria 27
IV. Împacă-te cu viaţa 35
V. Fericiţi cei paşnici 48
VI. Numai cu iubire poţi să devii om 58
VII. A se împrieteni cu natura 69
VIII. Visul despre o lume nouă 80
IX. A fi pur şi simplu om 88
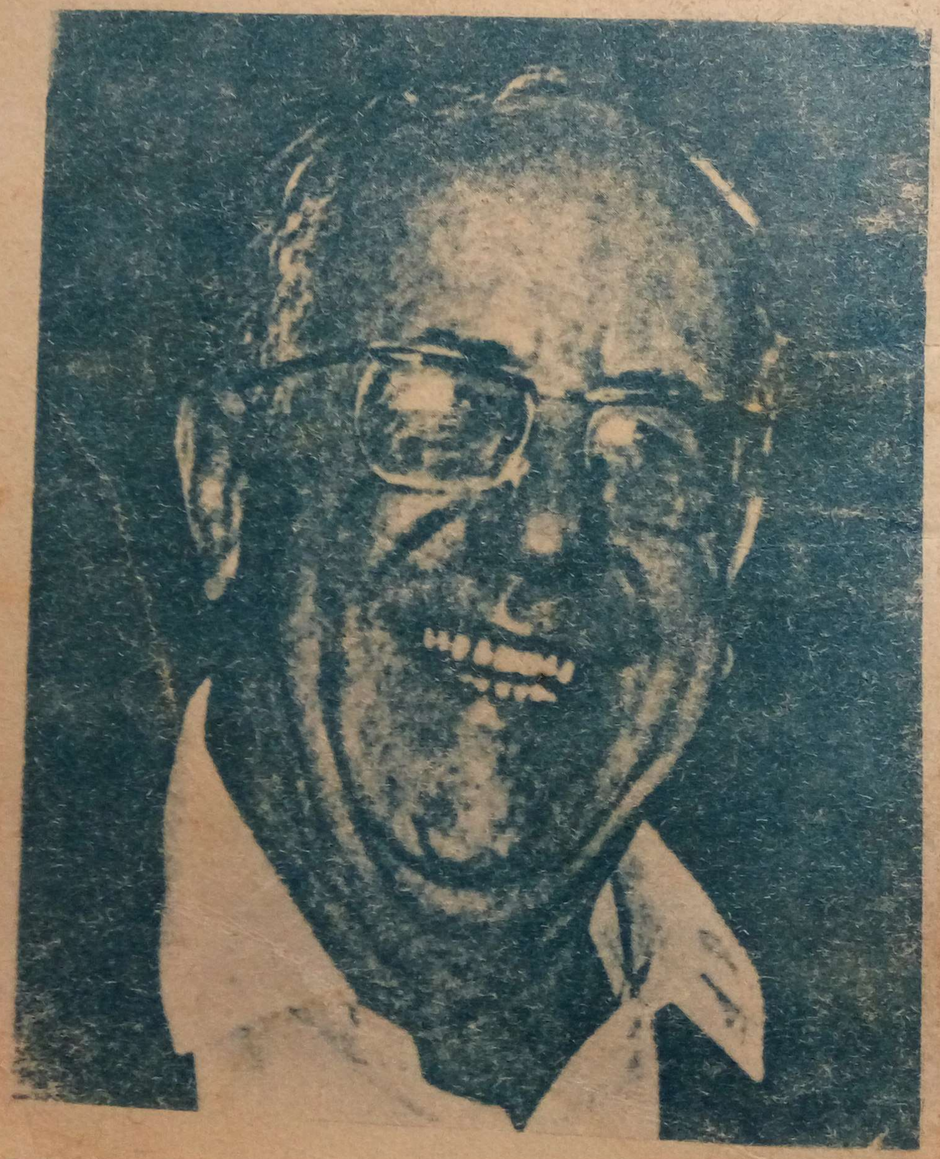
"Îmi sînt dragi oamenii — acesta este hobby-ul meu", spune Phil Bosmans în felul său natural şi plin de umor. Mulţi au aflat din nou, prin cărţile sale, curajul şi bucuria de a trăi. Maxime originale şi scurte texte de meditaţie sînt ca un medicament puternic împotriva suferinţelor vieţii. Bosmans radiază o încredere molipsitoare, căci el crede în străvechea energie a iubirii, atît de des uitată astăzi.